

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ
A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE

AUTENTIFIKACE POTRAVIN POMOCÍ ANALÝZY ZASTOUPENÍ STABILNÍCH IZOTOPŮ

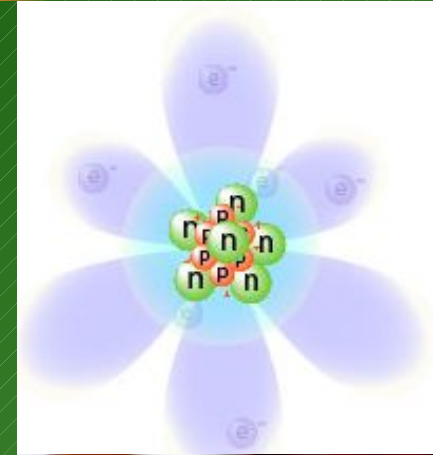
Ing. Kamil Kolář

Mendelova univerzita v Brně
11. 11. 2013

Autentifikace potravin pomocí analýzy zastoupení stabilních izotopů

- **Analýza stabilních izotopů**
- zastoupení stabilních izotopů v přírodě
- principy stanovení pomocí IRMS a NMR
- možnosti a omezení
- **Autentifikace rostlinných produktů**
- ovocné šťávy, víno, lihoviny, octy
- olivové oleje
- zelenina
- káva
- **Autentifikace živočišných produktů**
- med
- maso a mléčné výrobky
- vejce
- ryby

Analýza stabilních izotopů

- stanovuje poměry zastoupení stabilních izotopů nejčastěji tzv. biogenních prvků: **vodíku, uhlíku, kyslíku, dusíku a síry** případně dalších charakteristických izotopů (např. stroncia) v potravinách jako celku nebo v jejich makro- či mikro-

The Periodic Table of the Elements

Legend:

- alkali metals
- alkaline metals
- other metals
- transition metals
- lanthanoids
- actinoids
- metalloids
- nonmetals
- halogens
- noble gases
- unknown elements
- radioactive elements have masses in parentheses

Callout for Iron (Fe):

- atomic mass: 55.845
- atomic number: 26
- 1st ionization energy: 762.5 kJ/mol
- chemical symbol: Fe
- name: Iron
- electron configuration: [Ar] 3d⁶ 4s²
- oxidation states: most common are bold

Notes:

- as of Jan. elements 113-118 have no official name designated by the IUPAC
- 1 kJ/mol = 96.485 eV
- all elements are assumed to have an oxidation state of zero

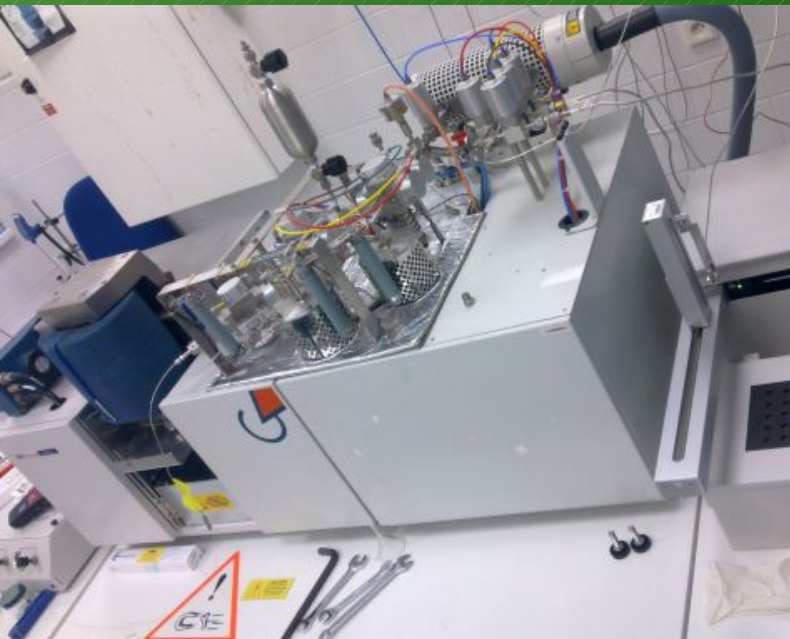

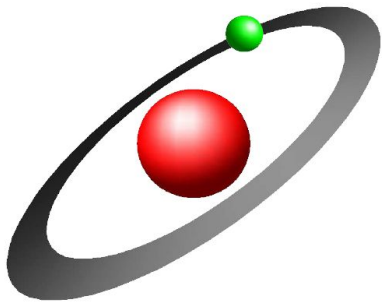
Analýza stabilních izotopů

- míra zastoupení vyjádřená jako poměr minoritních a majoritních izotopů je měřena pomocí nejčastěji hmotnostní spektrometrie (MS) a nukleární magnetické rezonance (NMR)

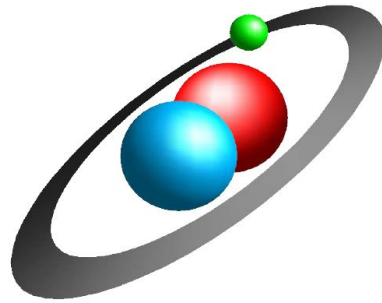

Analýza stabilních izotopů

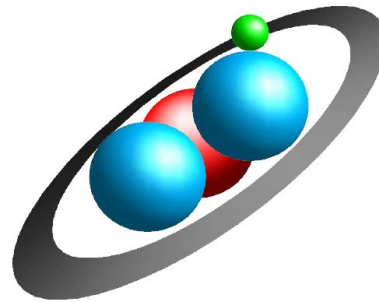
- Počet **neutronů** v jádře jednoho prvku může být proměnný
- Prvek má své **izotopy**
- Vodík jako chemický prvek tvoří **směs** jeho tří v přírodě nacházených **izotopů**
- Z hlediska výskytu má vodík 1 dominantní a 2 minoritní izotopy
- Z hlediska stability má vodík **2 stabilní izotopy** a 1 radioaktivní izotop

Vodík ^1H
(99,985 %)

Deuterium ^2H
(0,015 %)

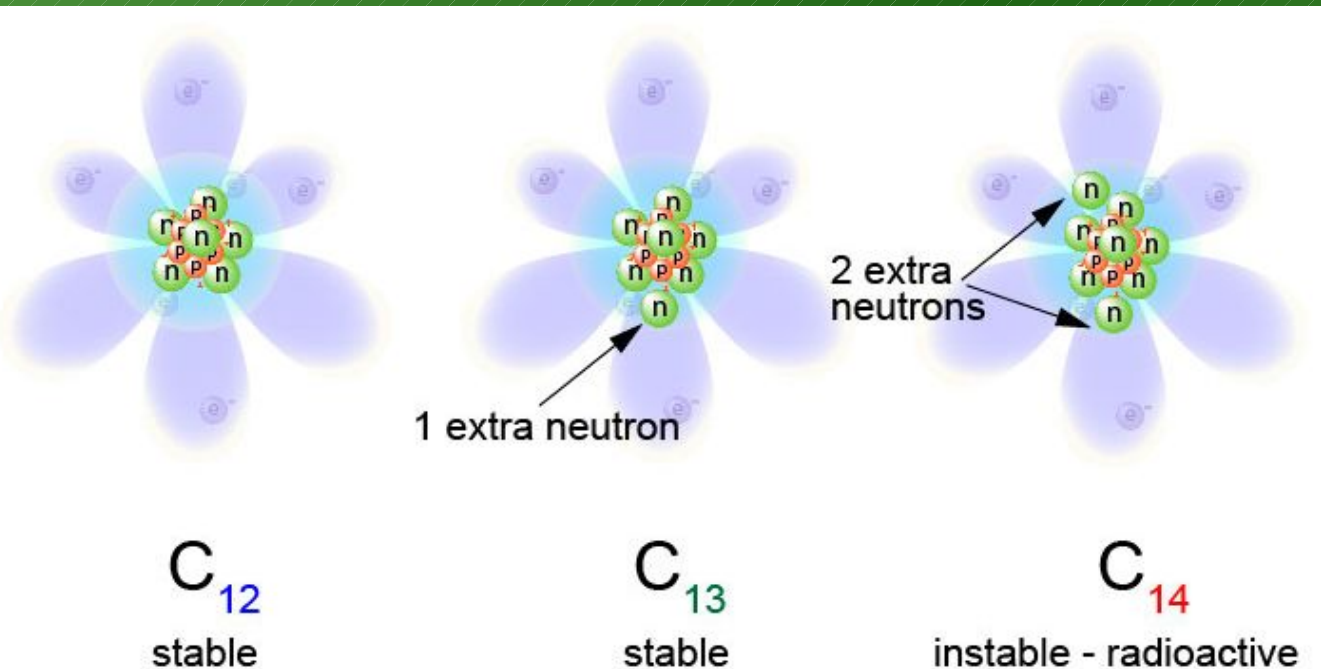

Tricium ^3H
(1×10^{-16} %)

Analýza stabilních izotopů

- Podobně **uhlík** jako chemický prvek tvoří **směs** jeho tři v přírodě nacházených **izotopů**
- Z hlediska výskytu má uhlík 1 dominantní a 2 minoritní izotopy
- Uhlík má **2 stabilní izotopy** a 1 radioaktivní izotop

Analýza stabilních izotopů

- Výskyt stabilních izotopů H,C,O,N,S

Prvek	Majoritní stabilní izotop	Přirozený Výskyt (%)	Minoritní stabilní izotop	Přirozený Výskyt (%)
Vodík	^1H	99.984	^2H	0.01557
Uhlík	^{12}C	98.892	^{13}C	1.108
Kyslík	^{16}O	99.759	^{18}O	0.20004
Dusík	^{14}N	99.635	^{15}N	0.365
Síra	^{32}S	95	^{34}S	4.21

Analýza stabilních izotopů

Jste to co jíte...

Průměrná 50 kg osoba v sobě má:

11.4 kg uhlíku z něhož

137 g tvoří uhlík ^{13}C

30.4 kg kyslíku z něhož

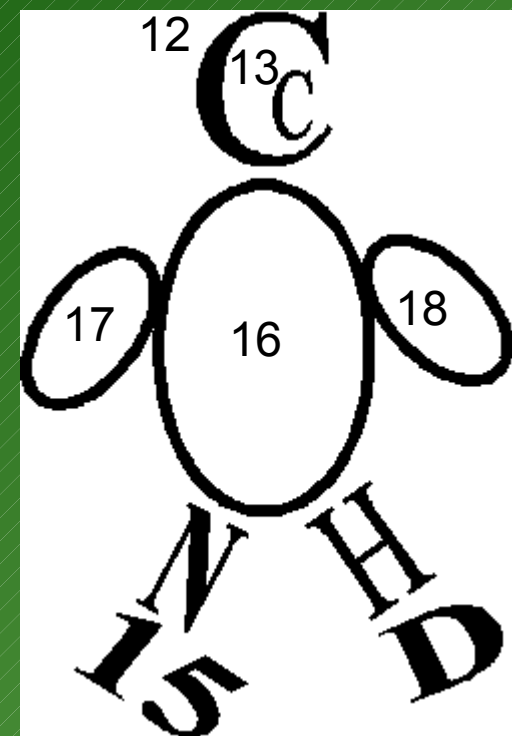
68.6 g tvoří kyslík ^{18}O

1.3 kg dusíku z něhož

5.1 g tvoří dusík ^{15}N

a 5 kg vodíku z něhož

1.5 g tvoří deuterium (D, ^2H)

Analýza stabilních izotopů

$$R = A_{\text{minor}}/A_{\text{major}}$$

$$\delta (\text{‰}) = 1000 (R_S - R_{\text{ref}})/R_{\text{ref}}$$

Příklad:

$$R_{\text{ref}} = {}^{13}\text{C}/{}^{12}\text{C} \text{ PDB} = 0.011237$$

0 ‰ vs. PDB

Pee-Dee Belemnite

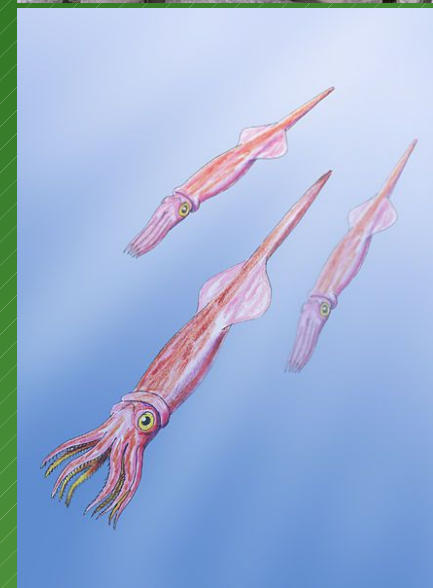
$$R_S = {}^{13}\text{C}/{}^{12}\text{C} \text{ vzorek 1} = 0.011248$$

+1 ‰ vs. PDB

$$R_S = {}^{13}\text{C}/{}^{12}\text{C} \text{ vzorek 2} = 0.011226$$

-1 ‰ vs. PDB

Poměr izotopů není konstantní!

Analýza stabilních izotopů

- V roce 1940 Alfred Nier konstruuje první sektorový hmotnostní spektrometr
- V roce 1947 první hmotnostní spektrometr izotopových poměrů (IRMS - Isotope Ratio Mass Spectrometry) s dvojitým vstupem vzorku (Dual Inlet) a 2 kolektory dovolující simultánní měření 2 izotopů
- Sloužil k analýze $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ resp. $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}$ porovnáváním referenčního CO_2 a CO_2 vzniklého spálením neznámého vzorku

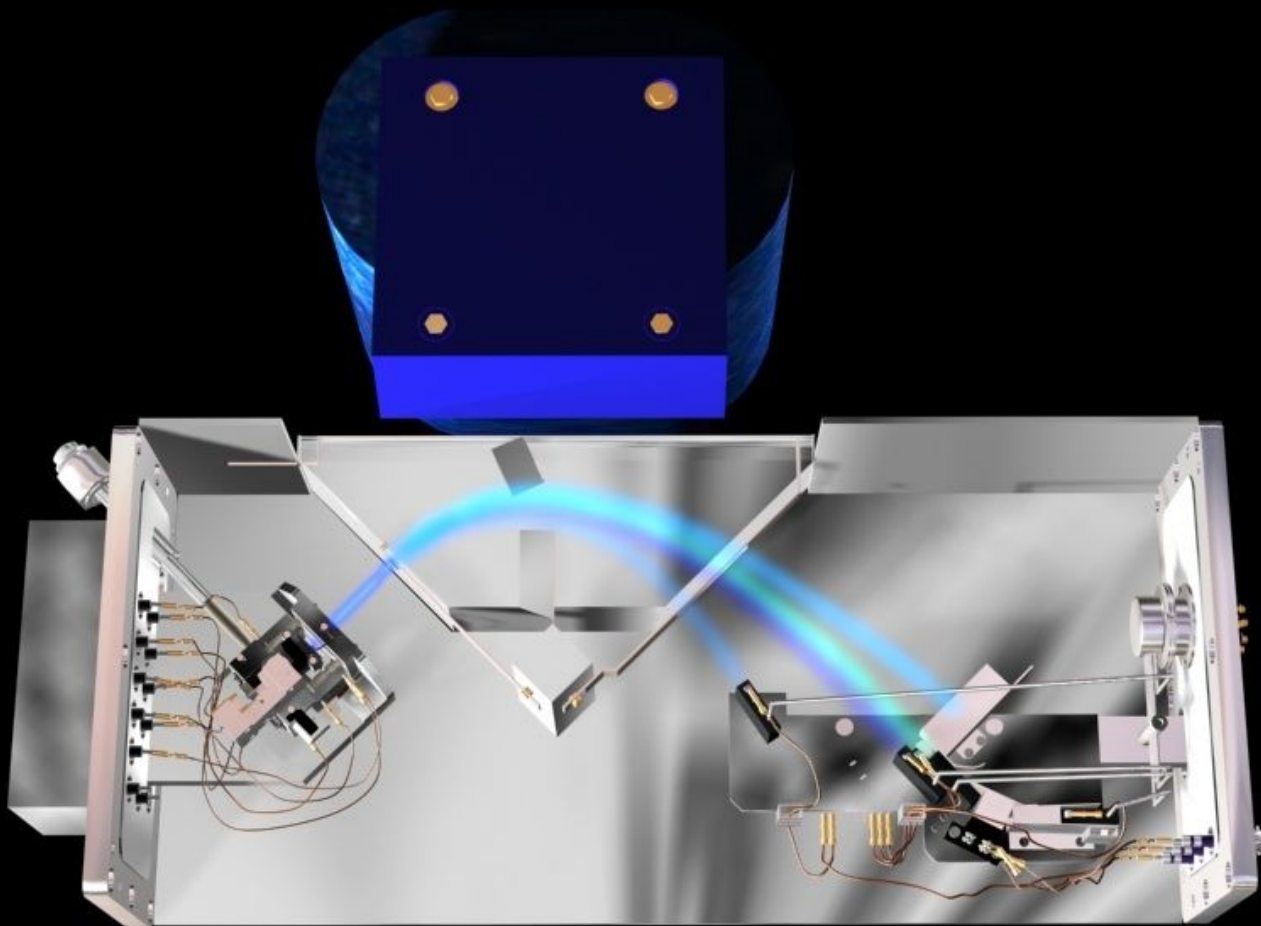

J. Mass Spectrom. 2006; 41: 847–854

Analýza stabilních izotopů

- Moderní hmotnostní spektrometr izotopových poměrů

GVI Ltd.

© SZPI

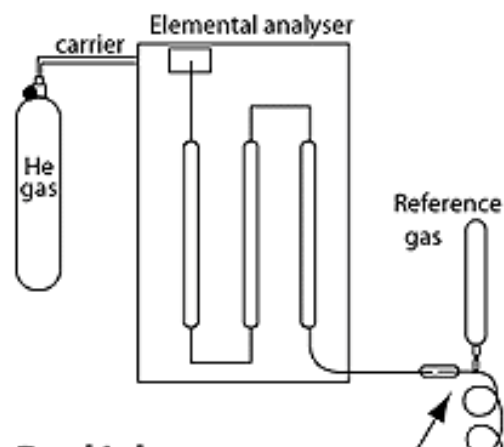

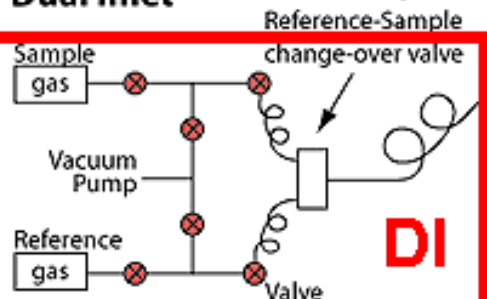
Analýza stabilních izotopů

- Moderní hmotnostní spektrometr izotopových poměrů EA-DI-IRMS

Continuous Flow Inlet

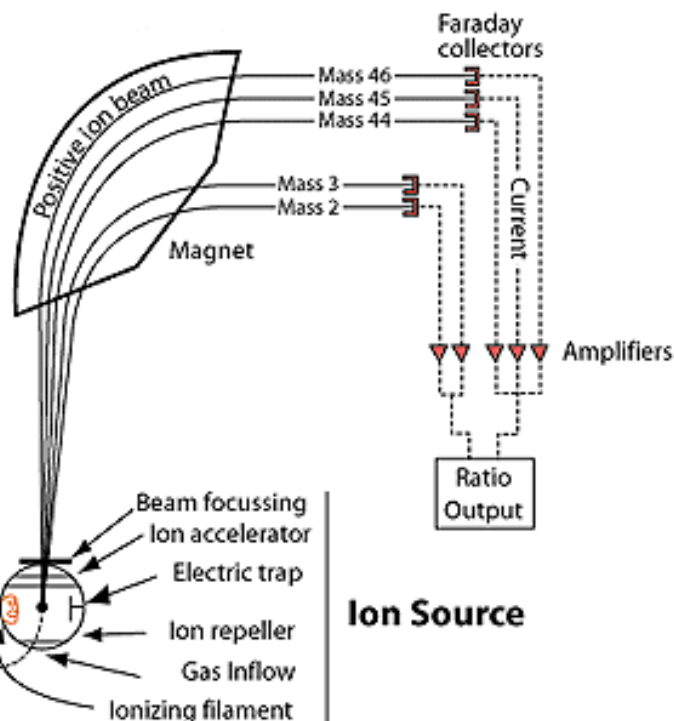

Dual Inlet

DI

Detection

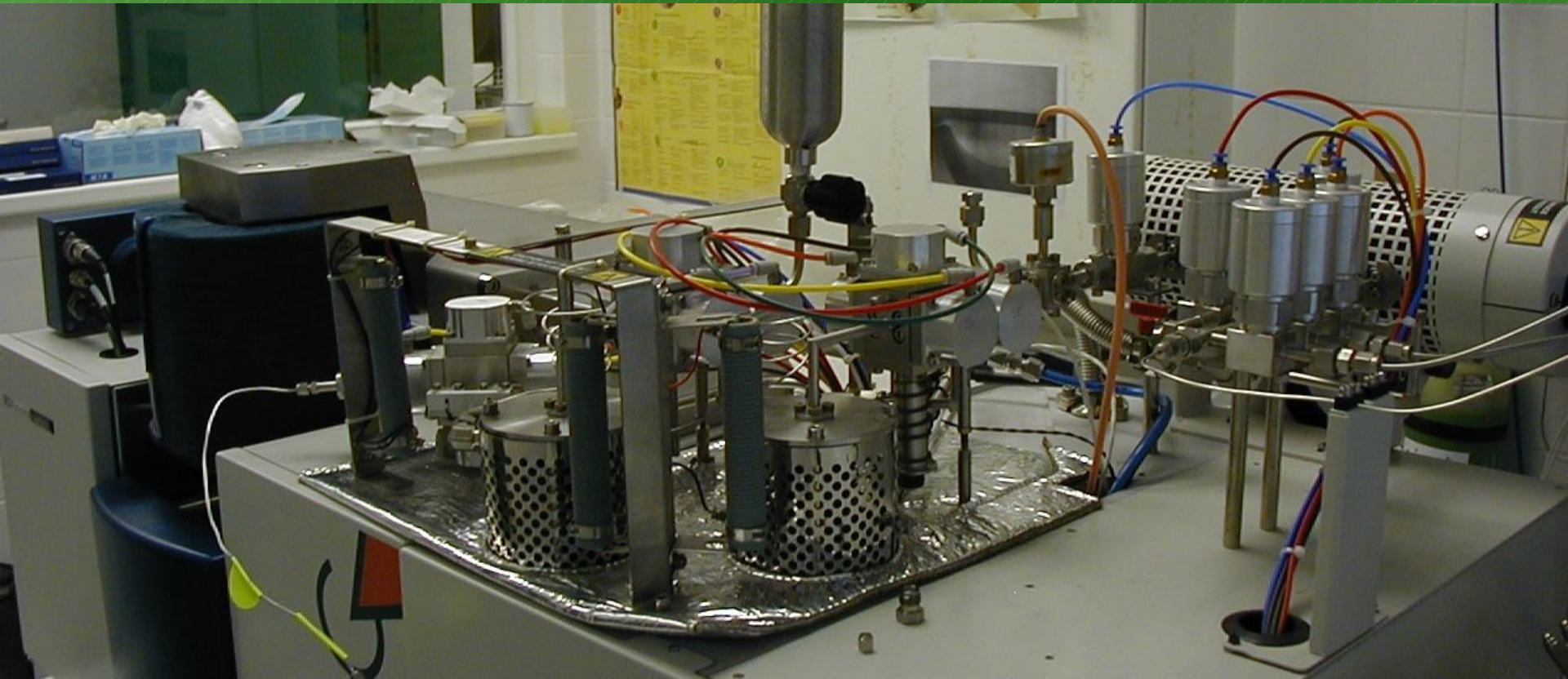
Ion Source

IRMS

Je spojován s rozhraním DI (Dual inlet) pro automatickou střídavou analýzu dvou vzorků vč. jejich automatické přípravy

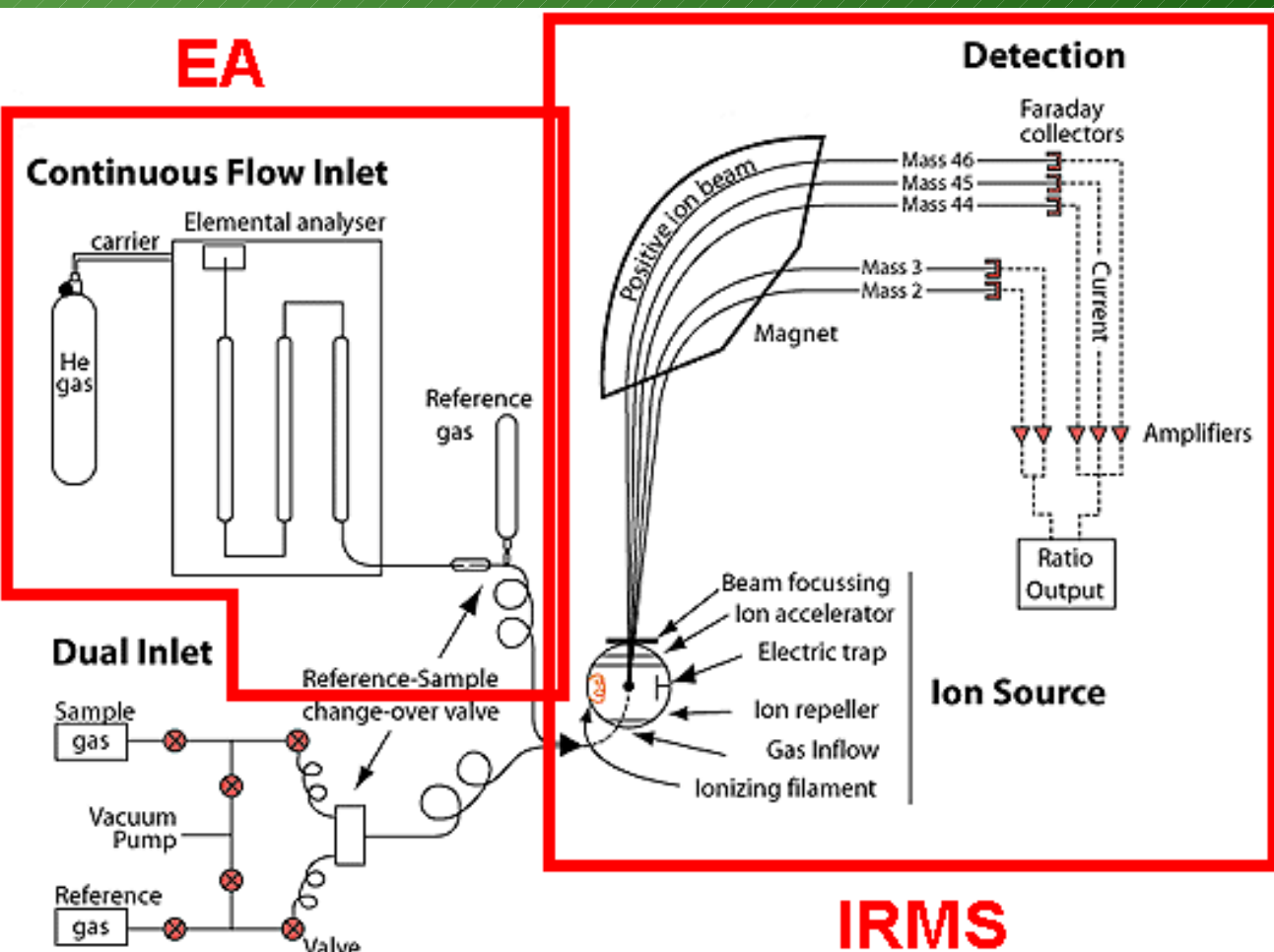
Analýza stabilních izotopů

- Moderní hmotnostní spektrometr izotopových poměrů EA-DI-IRMS

Analýza stabilních izotopů

- Moderní hmotnostní spektrometr izotopových poměrů EA-DI-IRMS

Je spojován s rozhraním EA (Elemental analysis) pro tzv. on-line analýzu vzorku teplotní konverzí Na jednoduché plyny jako CO_2 , CO , N_2 , H_2 , SO_2 atd.

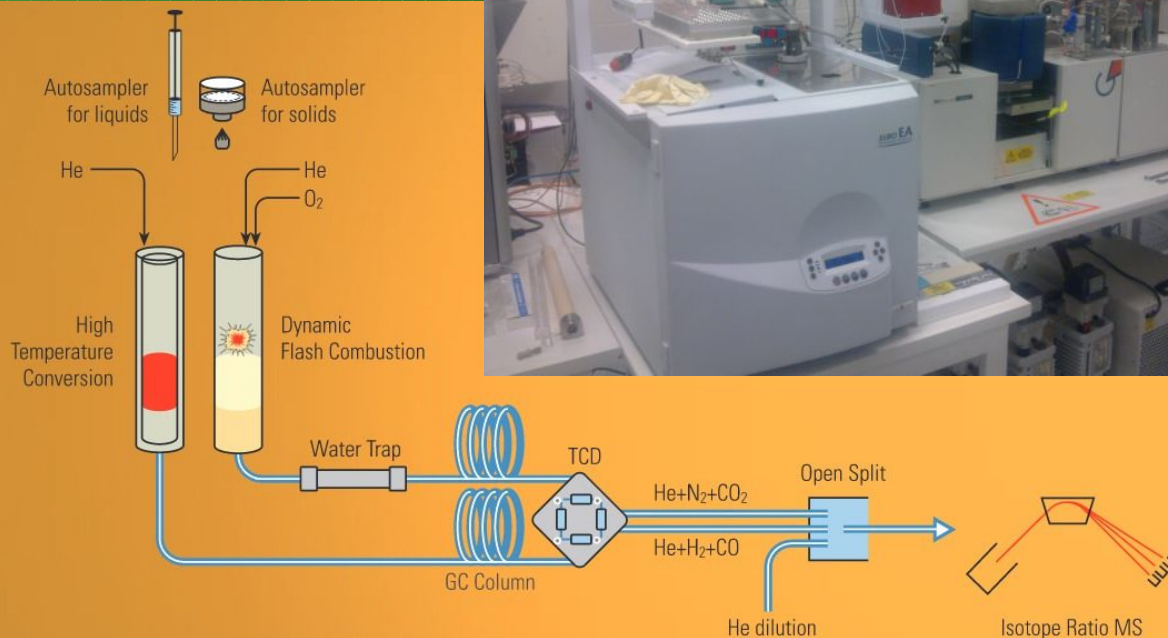

Analýza stabilních izotopů

- Moderní hmotnostní spektrometr izotopových poměrů EA-DI-IRMS

Je spojován s rozhraním EA (Elemental analysis) pro tzv. on-line analýzu vzorku teplotní konverzí na jednoduché plyny jako CO_2 , CO , N_2 , H_2 , SO_2 atd.

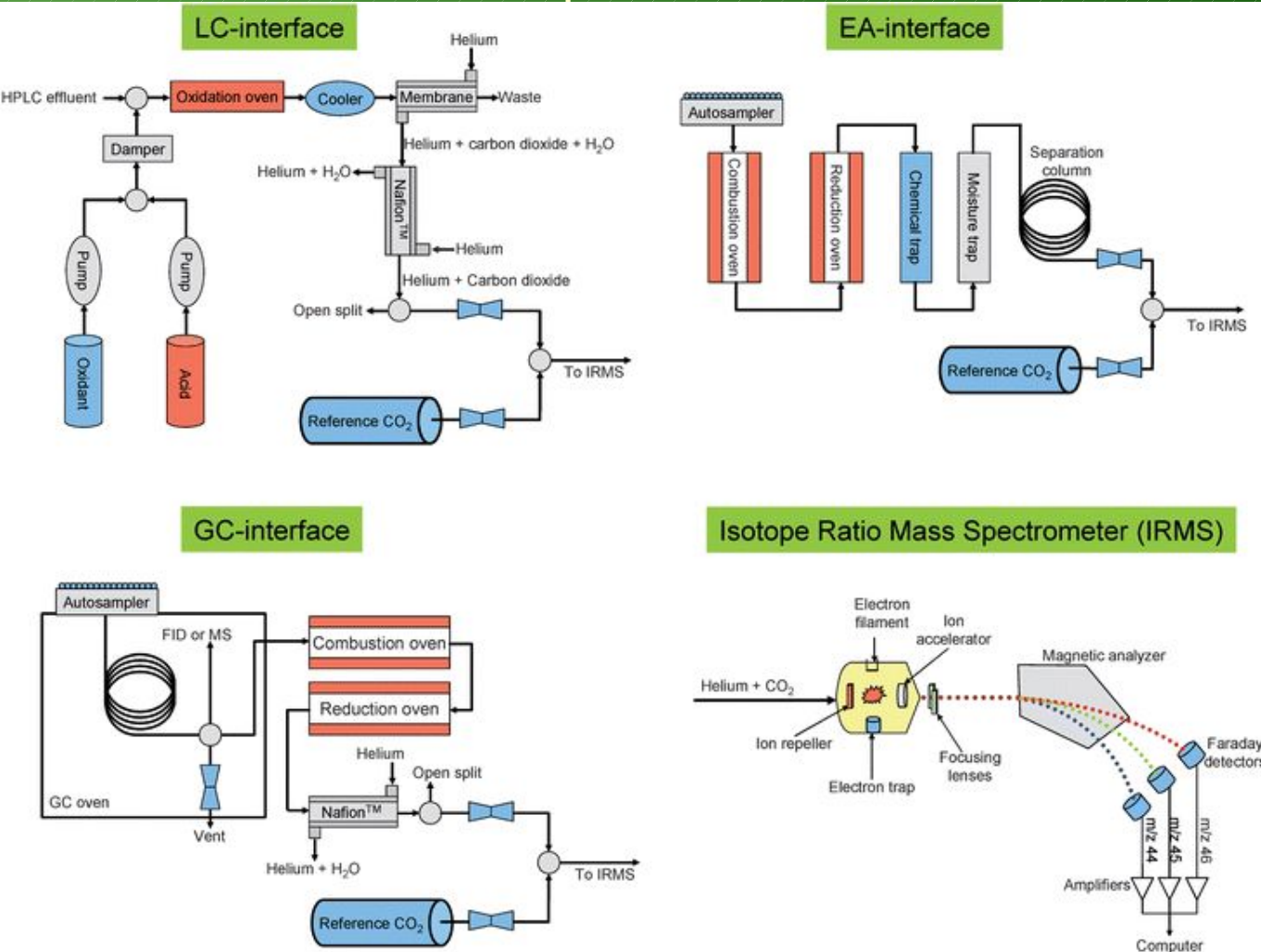
thermoscientific.com

© SZPI

Analýza stabilních izotopů

Moderní rozhraní pro IRMS

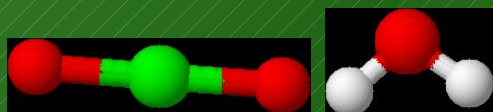
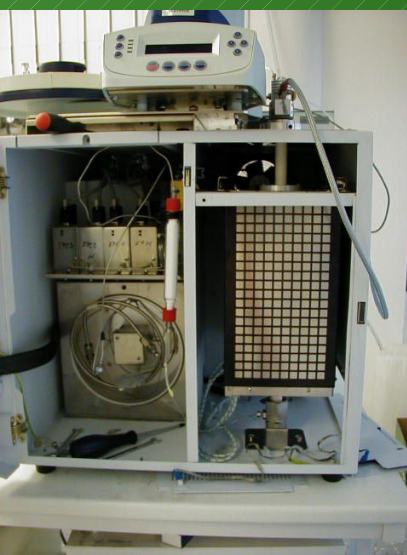
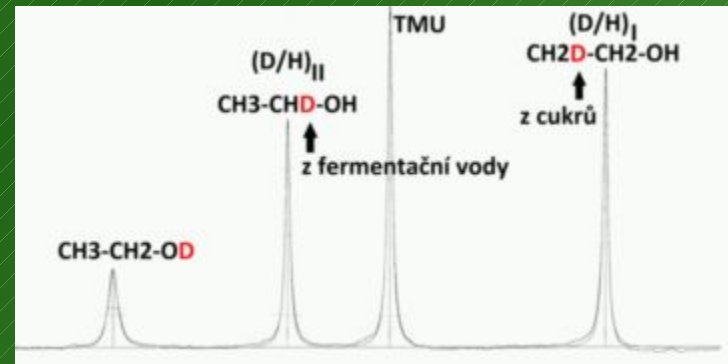
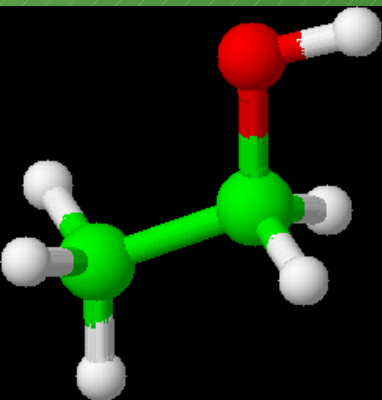

Rozhraní s kapalinovou a plynovou chromatografií umožňují analýzu izotopových poměrů jednotlivých složek potravin

Analýza stabilních izotopů

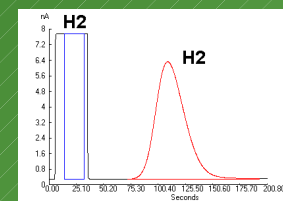
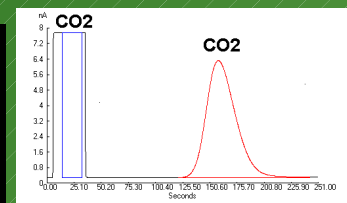
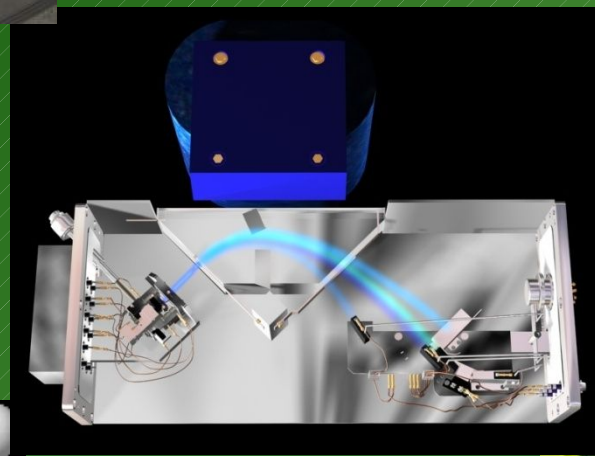
IRMS versus NMR

1000°C, O₂

1400°C

Analýza stabilních izotopů

V roce 1981 G.J. Martin měří zastoupení deuteria na přirozených úrovních pomocí kvantitativní NMR – Metodu pojmenuje **SNIF-NMR (Site-specific Natural Isotope Fractionation)** (NMR přirozené frakcionace izotopů na specifických místech molekul)
SNIF-NMR dokáže rozlišit jednotlivé polohy vodíků (uhlíku) na organických molekulách a u každé zvlášť měřit zastoupení deuteria (^{13}C)

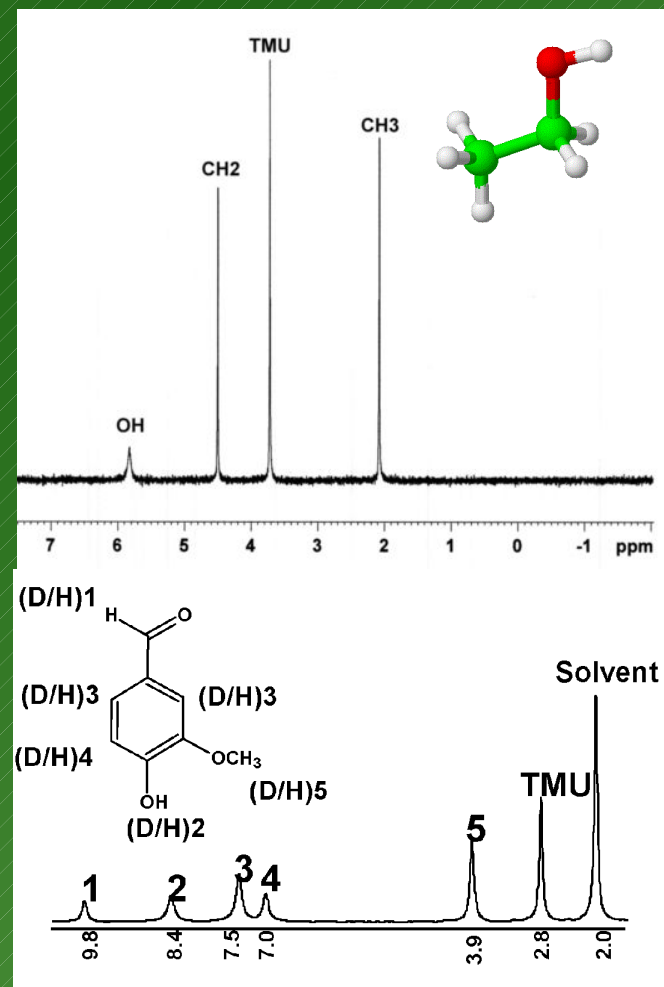
Martin, G. J. & Martin, M. L.: *Tetrahedron Letters*, 1981, 22, 3525

Caer, V.; Trierweiler, M.; Martin, G. J. & Martin, M. L.: *Analytical Chemistry*, 1991, 63, 2306-2313

Analýza stabilních izotopů

- měřena deuteriová spektra
- stabilizace pole na fluor
- Vzhledem k nízkému zastoupení poměru ^2H je nutné opakované měření spekter (akumulace) a kontrola experimentu na S/N (150) ratio a SD
- 10 spekter/1 vz. (ethanol, vanillin)
- ~ 200 scanů/spektrum (ethanol, 400 MHz)
- ~ 3300 scanů/spektrum (vanillin, 500 MHz)
- vyhodnocena výška píků D/H1 a D/H2 ethanolu (D/H1,3-5 vanillinu)
- porovnávána s vnitřním standardem TMU s deklarovaným zastoupením D/H

Analýza stabilních izotopů

- Poměry zastoupení stabilních izotopů v potravinách v sobě ukrývají vzácnou avšak **nespecifickou informaci o původu potraviny nebo její složky** z pohledu **botanického/živočišného, geografického**, z pohledu **klimatických podmínek pěstování/chovu** či **způsobu pěstování/chovu**
- Proto **zpravidla není možné** tyto informace využít k **určení původu zcela neznámé potraviny**, ale využívají se především k potvrzení nebo vyvrácení **deklarace výrobce**, který potravinu uvádí na trh.

vína z Moravy
vína z Čech

Analýza stabilních izotopů

- ...je tedy především zaměřena na potraviny s **podrobnou deklarací a vysokou přidanou hodnotou**, a tedy i vyšší koncovou cenou, které jsou oblíbeným cílem falšovatelů, kteří nahrazují suroviny na její výrobu za levnější, vydávají méně kvalitní potraviny za kvalitnější příp. falšují jejich geografický původ nebo způsob pěstování/chovu
- **Vína vyšší jakosti, lihoviny s deklarovaným botanickým původem, 100% ovocné šťávy, kvasné octy, olivové oleje, káva, med, maso a sýry vysoké přidané hodnoty, ryby, biozelenina atd.**

Analýza stabilních izotopů

- **Omezení**
- analýza zastoupení stabilních izotopů **není** samospasitelná – **nemůže nahradit** klasické kvalitativní znaky potravin
- **je velmi nákladná** (cca 100-1000 €)
- pro analýzu **složek potravin** je před finální analýzou nutná jejich **zdlouhavá a náročná izolace** v co možná nejvyšší čistotě za často velmi limitujících podmínek
- i **falšovaná potravina může být označena jako vyhovující** (NIKDY BY TO VŠAK NEMĚLO PLATIT OPAČNĚ!)

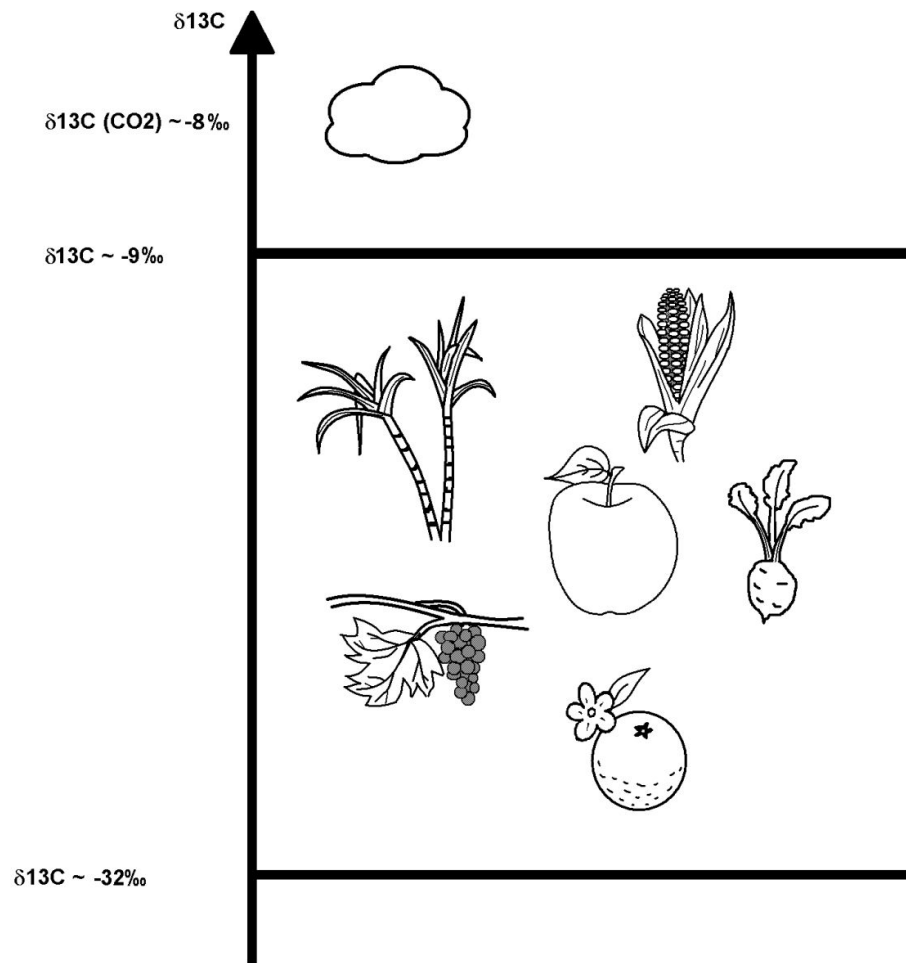
Analýza stabilních izotopů

- už víme **CO** měříme – zastoupení stabilních izotopů biogenních prvků H, C, O, N, S
- už víme **JAK** to měříme – pomocí hmotnostních spektrometrů izotopových poměrů (IRMS) nebo Nukleární magnetické rezonance (NMR)
- jen stále pořádně nevíme **PROČ** to měříme?
- **Jaké zákonitosti využívá a jaké informace přináší analýza poměrů stabilních izotopů v potravinách?**

Autentifikace rostlinných produktů

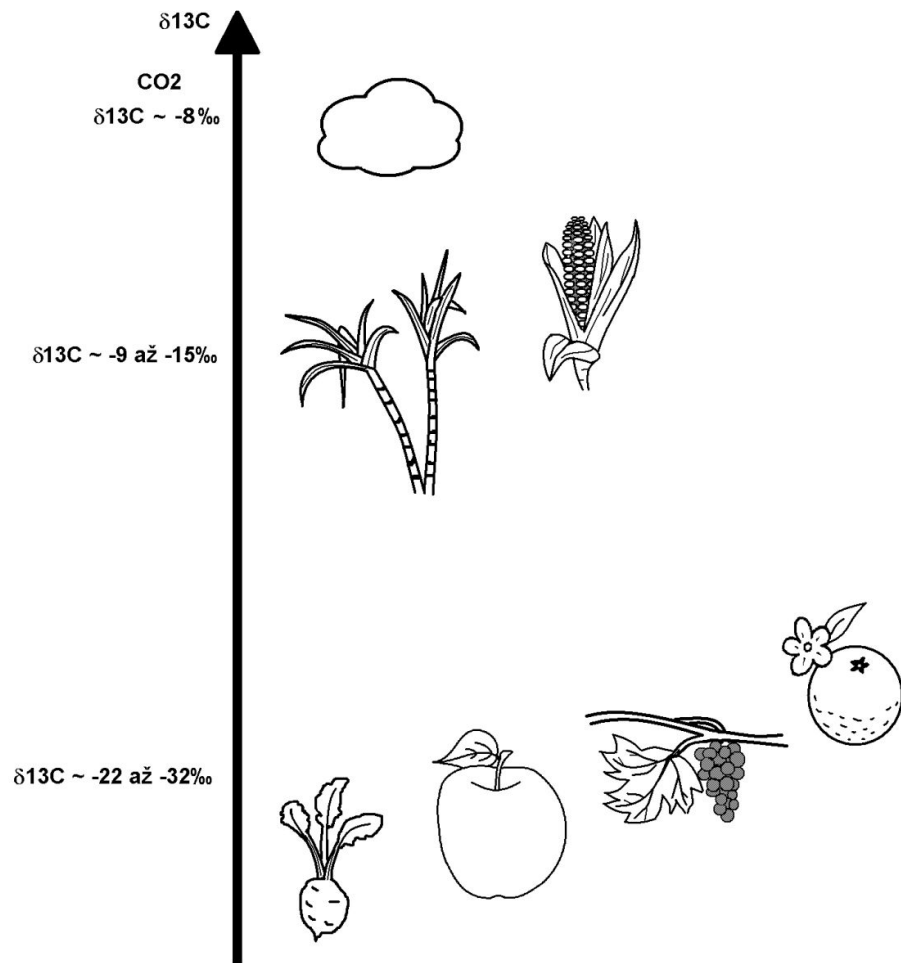
- $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ rostlin
- izotopová frakcionace během fotosyntézy

Park, R. ; Epstein, S.: *Geochimica et Cosmochimica Acta*, 1960, 21, 110
Keeling, C. D. : *Geochimica et Cosmochimica Acta*, 1961, 24, 299

Autentifikace rostlinných produktů

- $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ rostlin
- Dvě skupiny vyšších rostlin podle $\delta^{13}\text{C}$

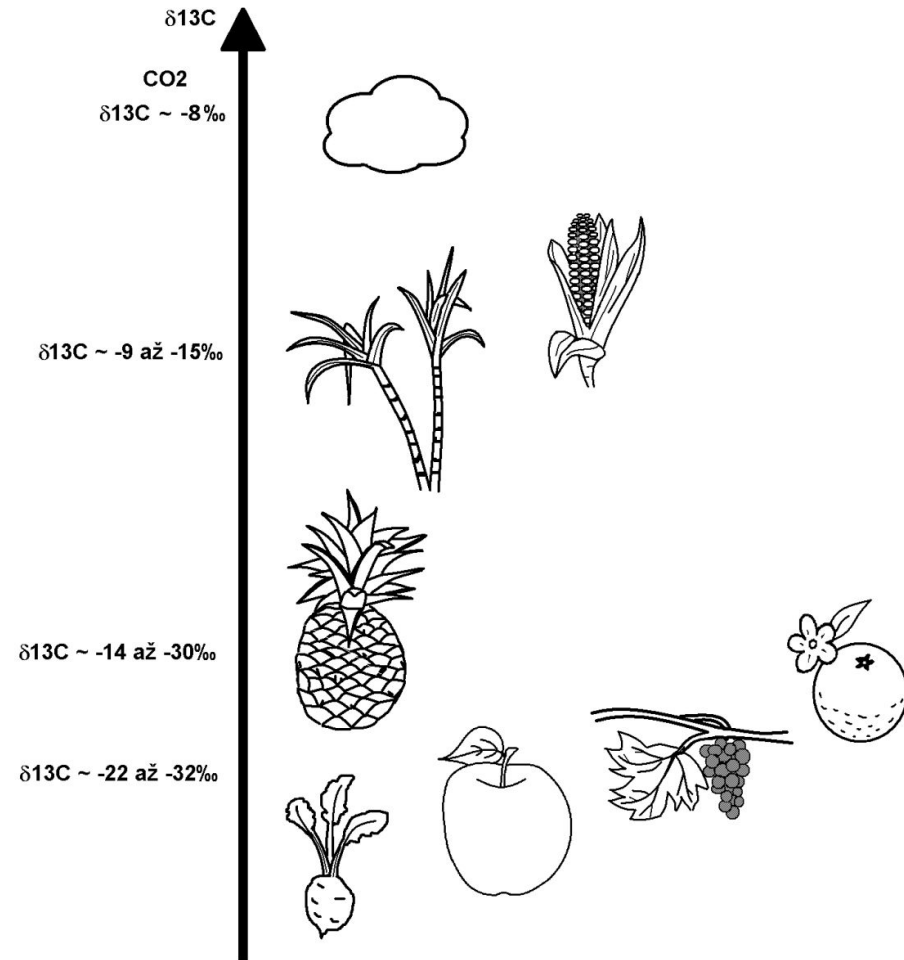

Bender, M. M.: *Radiocarbon*, 1968, 10, 468

Smith, B. N. & Epstein, S.: *Plant Physiology*, 1971, 47, 380

Autentifikace rostlinných produktů

- $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ rostlin
- Třetí skupina podle $\delta^{13}\text{C}$

Autentifikace rostlinných produktů

- Calvin a Benson (1948) – tzv. **Calvinův cyklus** mechanismus asimilace CO_2 rostlinami, tzv. C3 cyklus
- Ranson (1960) – **cyklus rostlin CAM**
- Hatch a Slack (1966) – fotosyntéza ve třinových listech – tzv. **Hatch-Slackův** – též C4 – **cyklus** asimilace CO_2

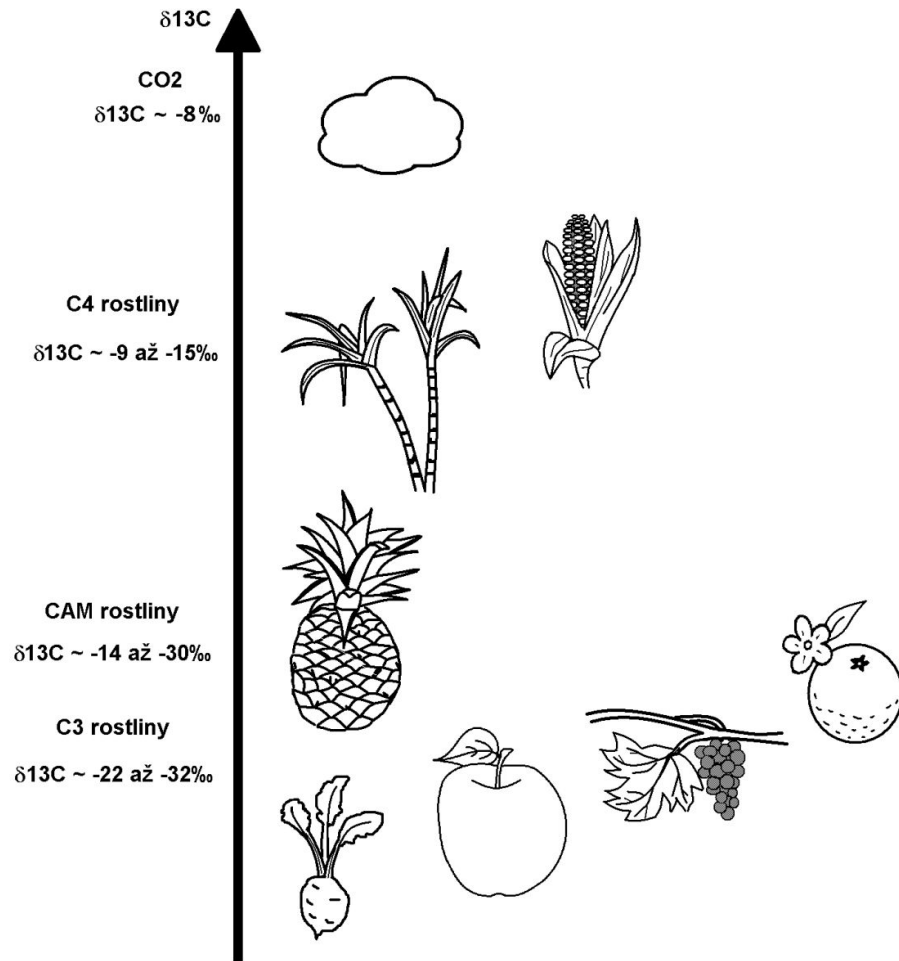
Calvin, M. ; Benson, A. A.. *Science*, **1948**, 107, 476-80

Ranson, S. L. ; Thomas, M: *Annual Review of Plant Physiology*. **1960**, 11, 81-110

Hatch, M. D. ; Slack, C. R.: *The Biochemical Journal*, **1966**, 101, 103-111

Autentifikace rostlinných produktů

- Atmosférické CO₂
- **C4 rostliny** (cukrová třtina, kukuřice, proso, čirok..)
- **CAM rostliny** (ananas, agáve, kaktusy, vanilka...)
- **C3 rostliny** (vinná réva, obilí, brambory, cukrová řepa, pomeranče, jablka, švestky, meruňky...)

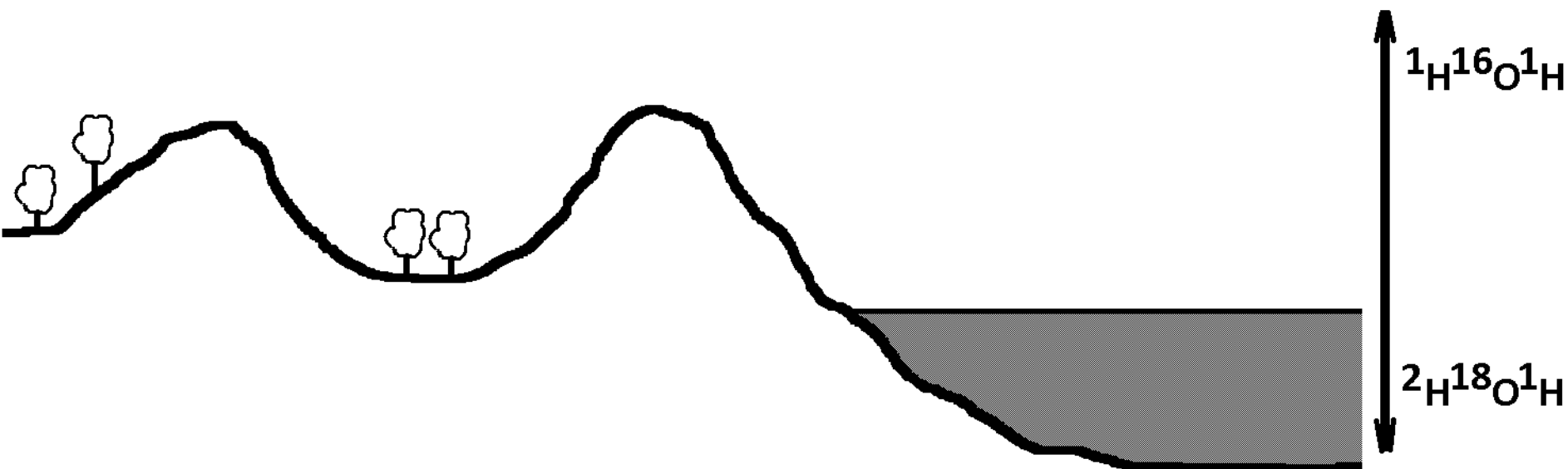

Autentifikace rostlinných produktů

Vodík	^1H	99.984	^2H	0.01557
Kyslík	^{16}O	99.759	^{18}O	0.20004

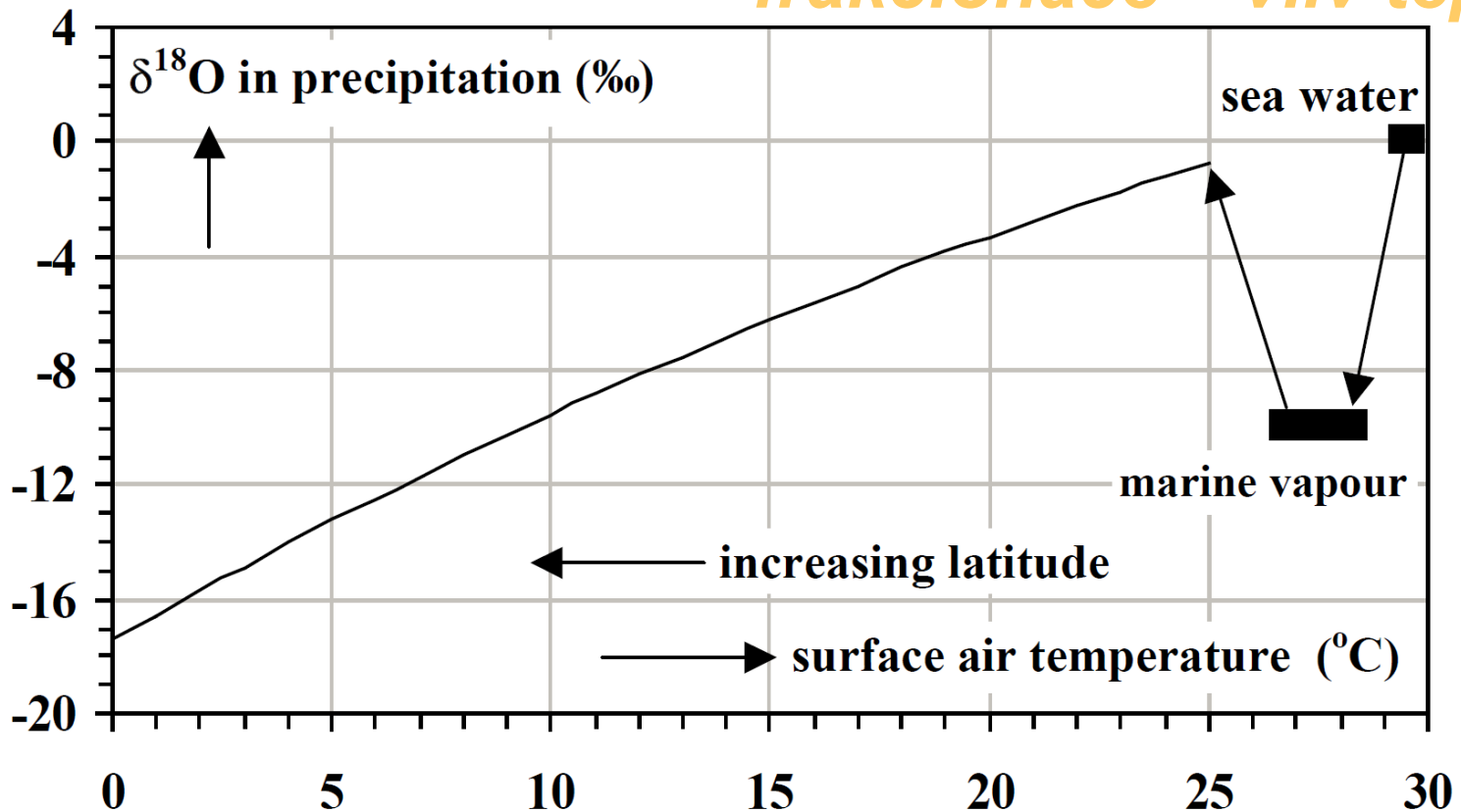
frakcionace

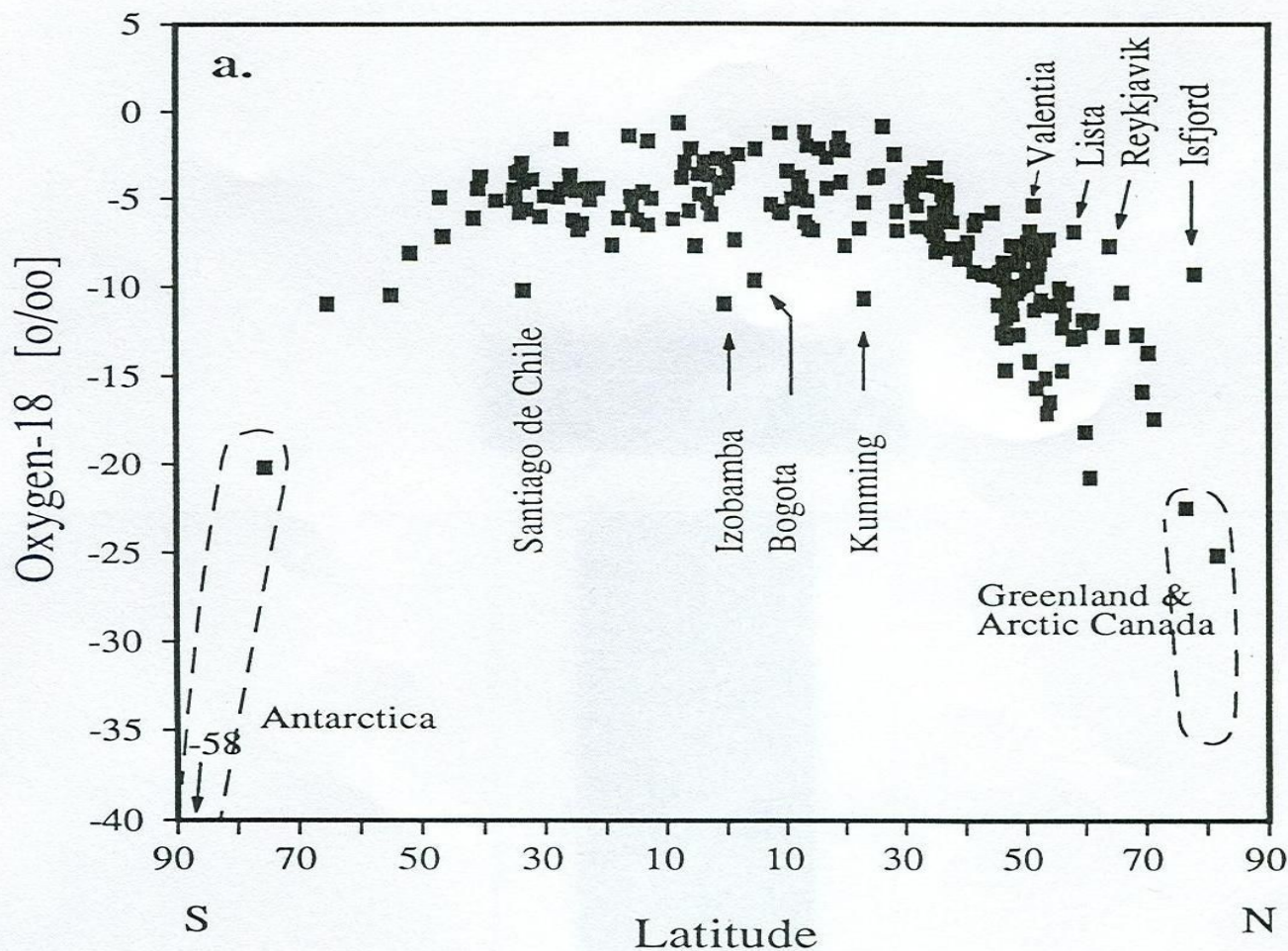

Autentifikace rostlinných produktů

frakcionace – vliv teploty

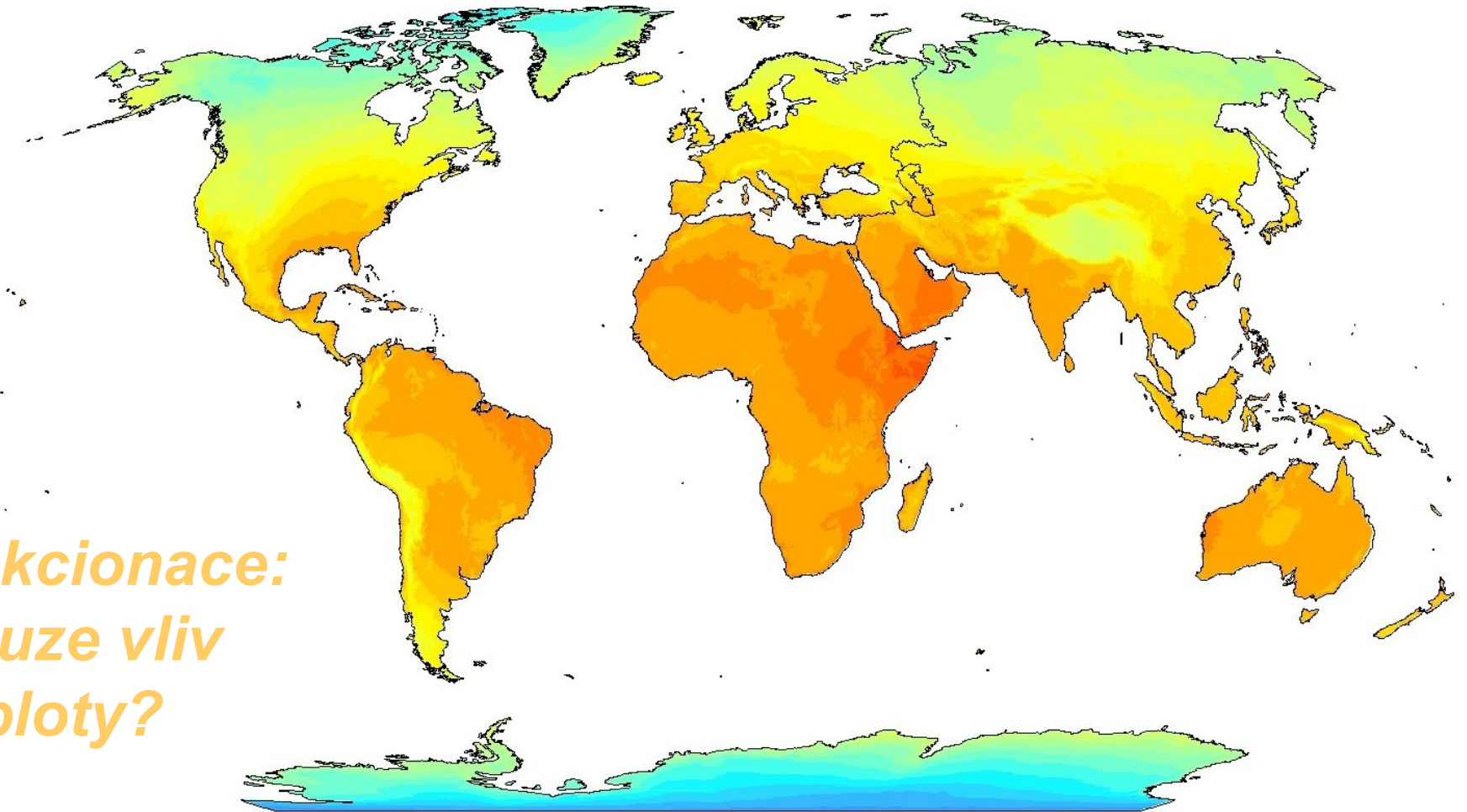

Autentifikace rostlinných produktů

*frakcionace
– vliv teploty*

Autentifikace rostlinných produktů

*frakcionace:
pouze vliv
teploty?*

$\delta^2\text{H}$ of Annual Precipitation

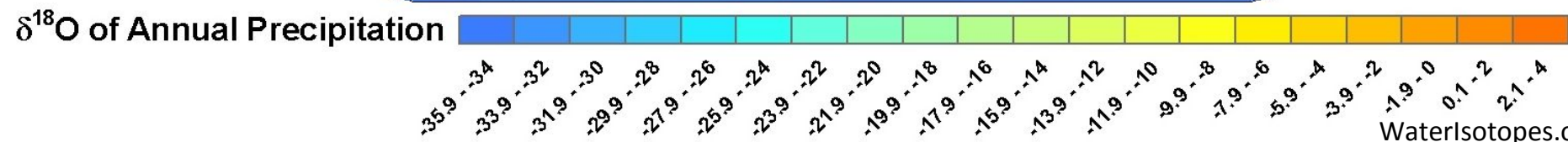
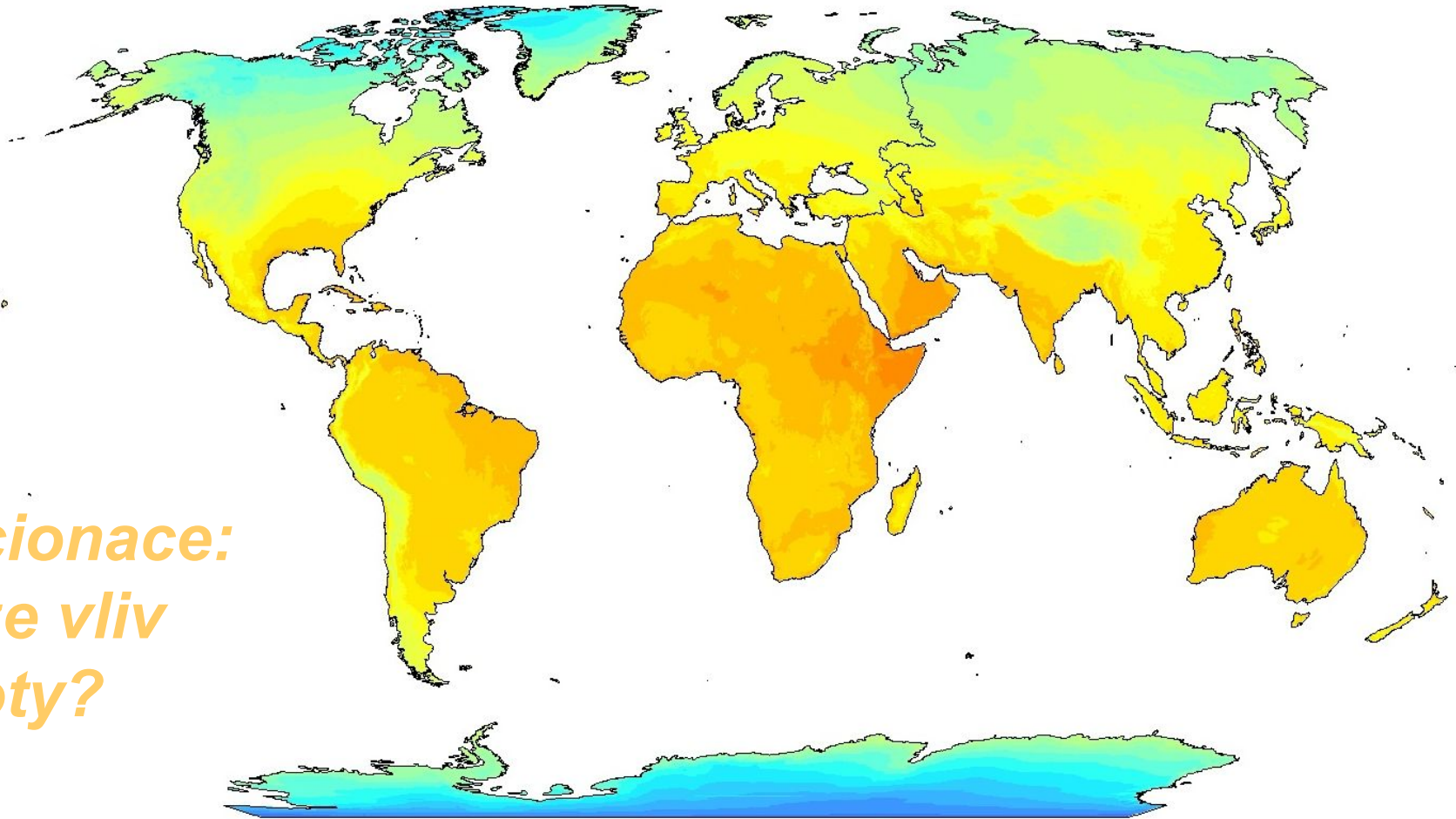

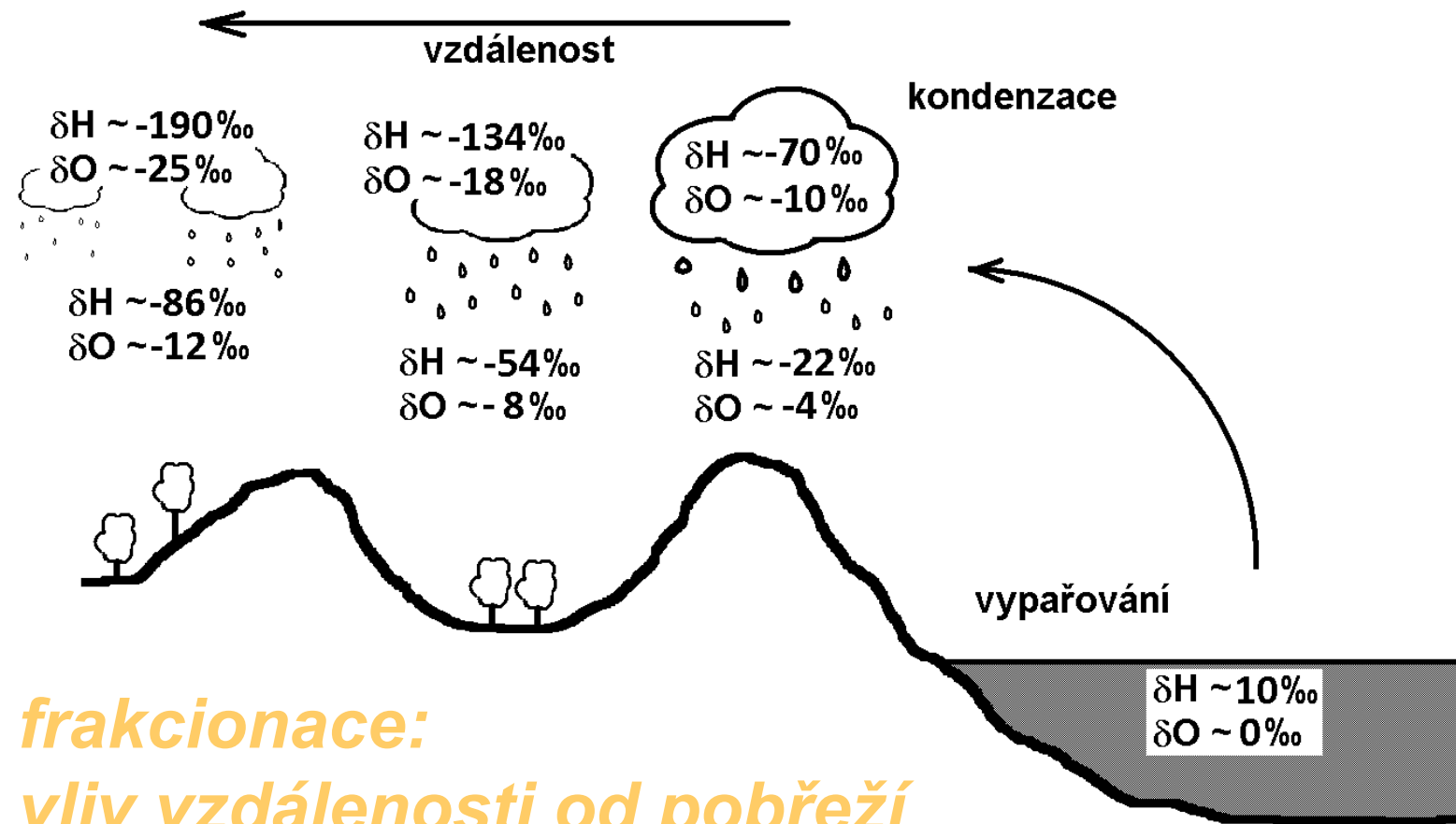
Autentifikace rostlinných produktů

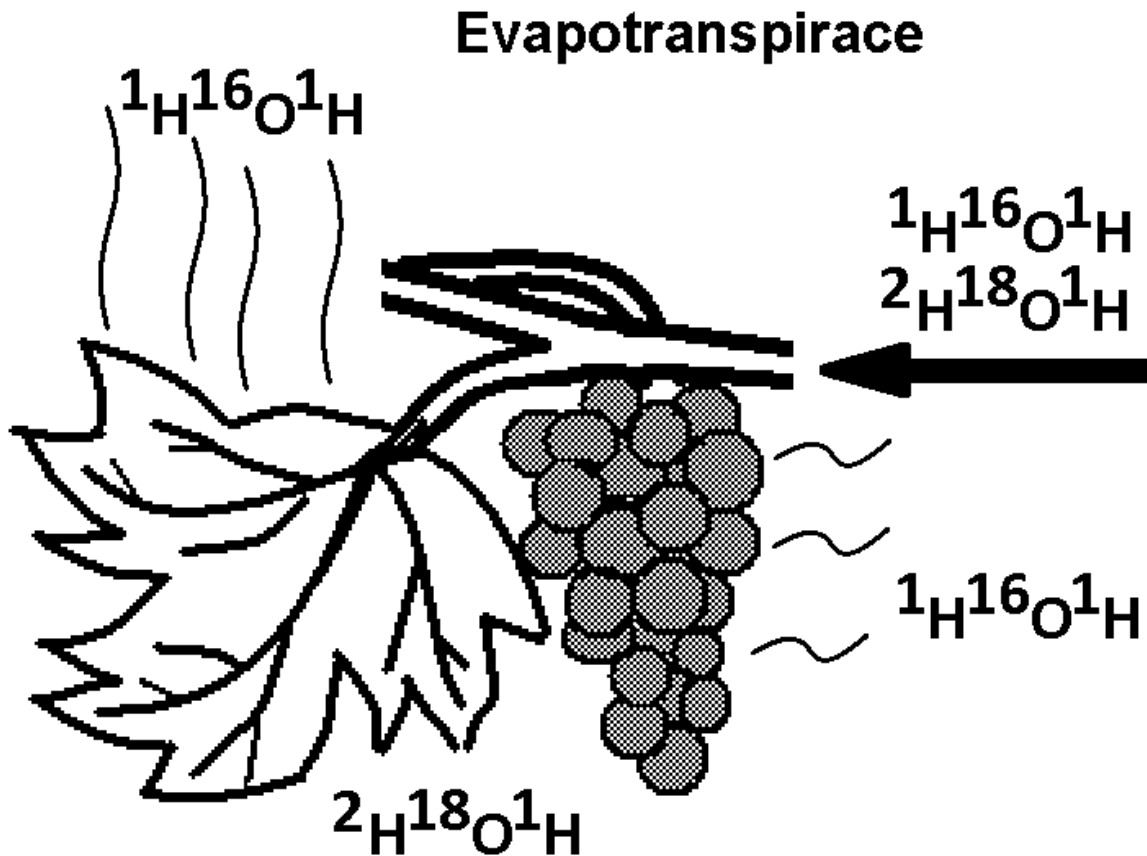
*frakcionace:
pouze vliv
teploty?*

Autentifikace rostlinných produktů

Autentifikace rostlinných produktů

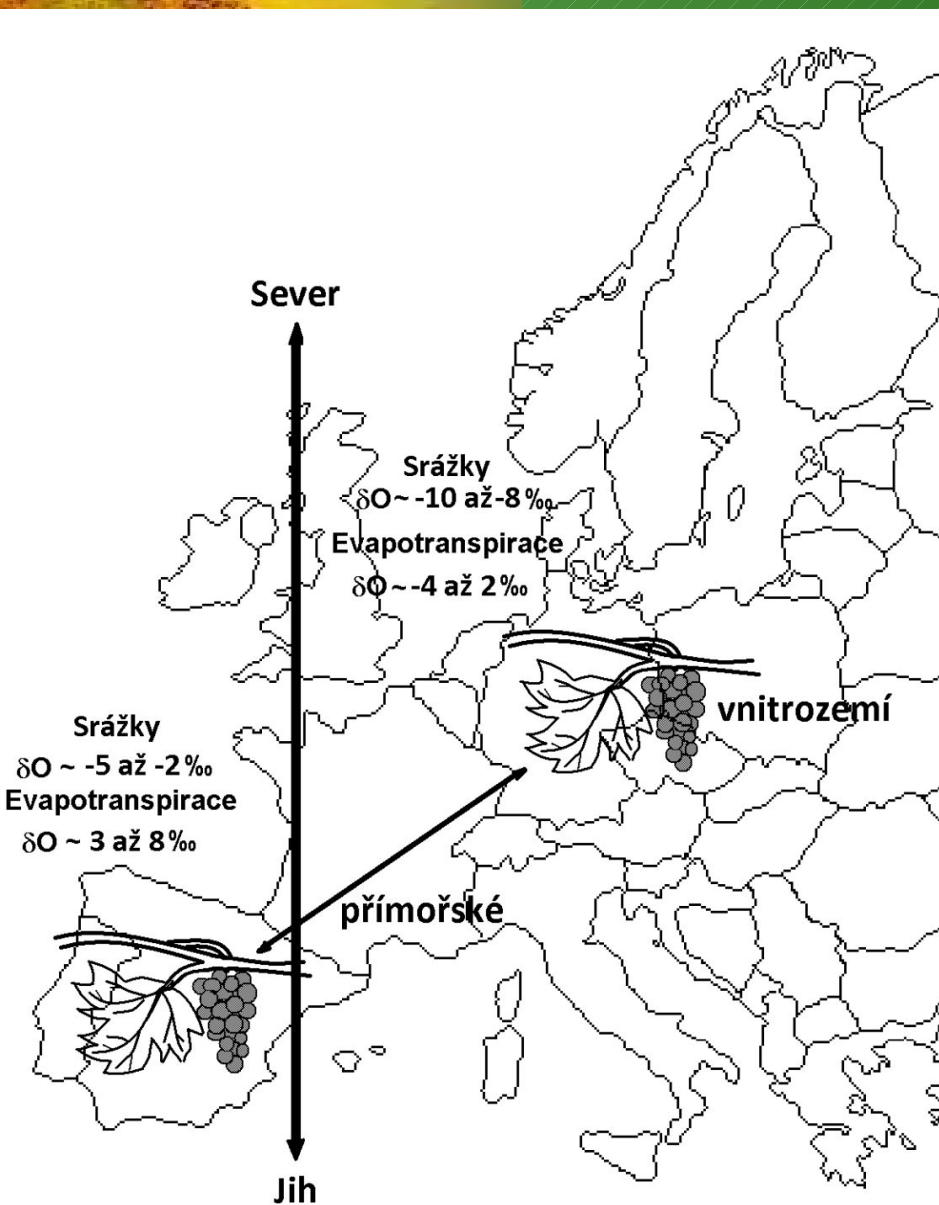

Frakcionace
Evapotranspirace

Autentifikace rostlinných produktů

frakcionace:

- vliv teploty
- množství srážek
- vzdálenosti od pobřeží
- nadmořské výšky

kombinace jevů

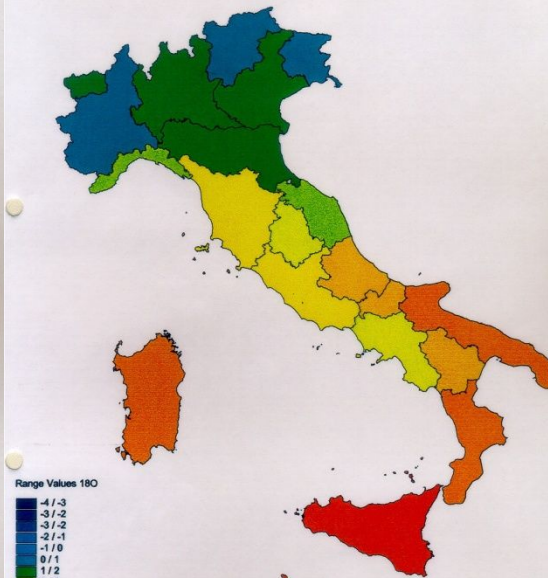
Autentifikace rostlinných produktů

Frakcionace, kombinace jevů $\delta^{18}\text{O}$ vín: Itálie 1993-1995

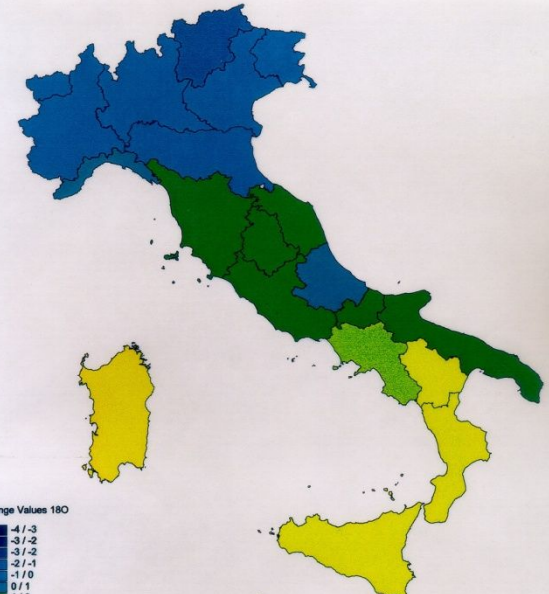
180 MEAN VALUES - ITALY 1993

180 MEAN VALUES - ITALY 1994

180 MEAN VALUES - ITALY 1995

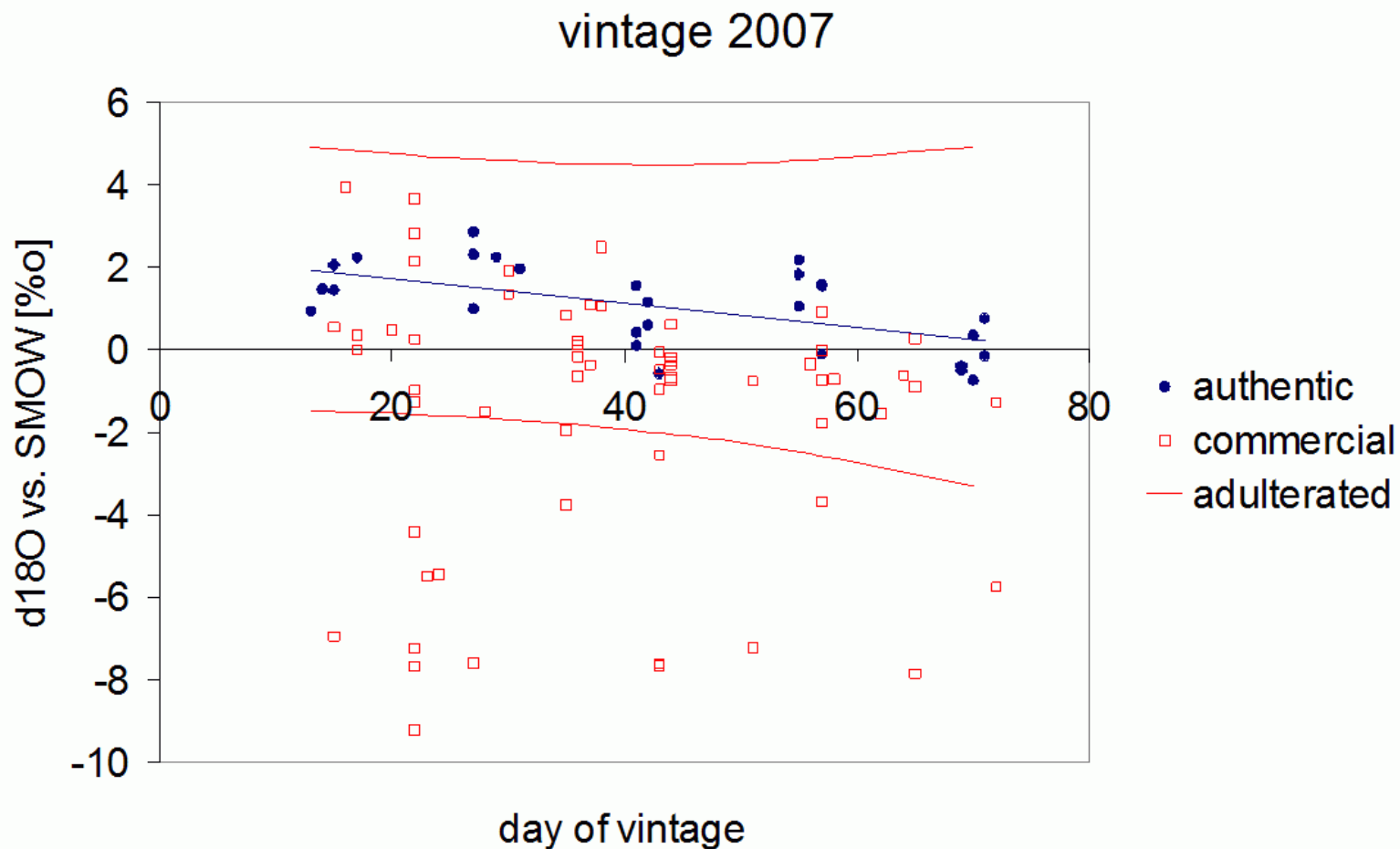
Autentifikace rostlinných produktů

- Stanovení $\delta^{18}\text{O}$ vody v potravinách umožňuje rozpoznat zda je voda původní nebo byla do produktu přidána
- Slouží také jako důležitý ukazatel geografického původu potravin
- Používá se zejména odhalení nedovoleného přídavku vody a geografického původu vín, ovocných šťáv typu „fresh“, kvasných octů nebo i mléka

Autentifikace rostlinných produktů

Autentifikace rostlinných produktů

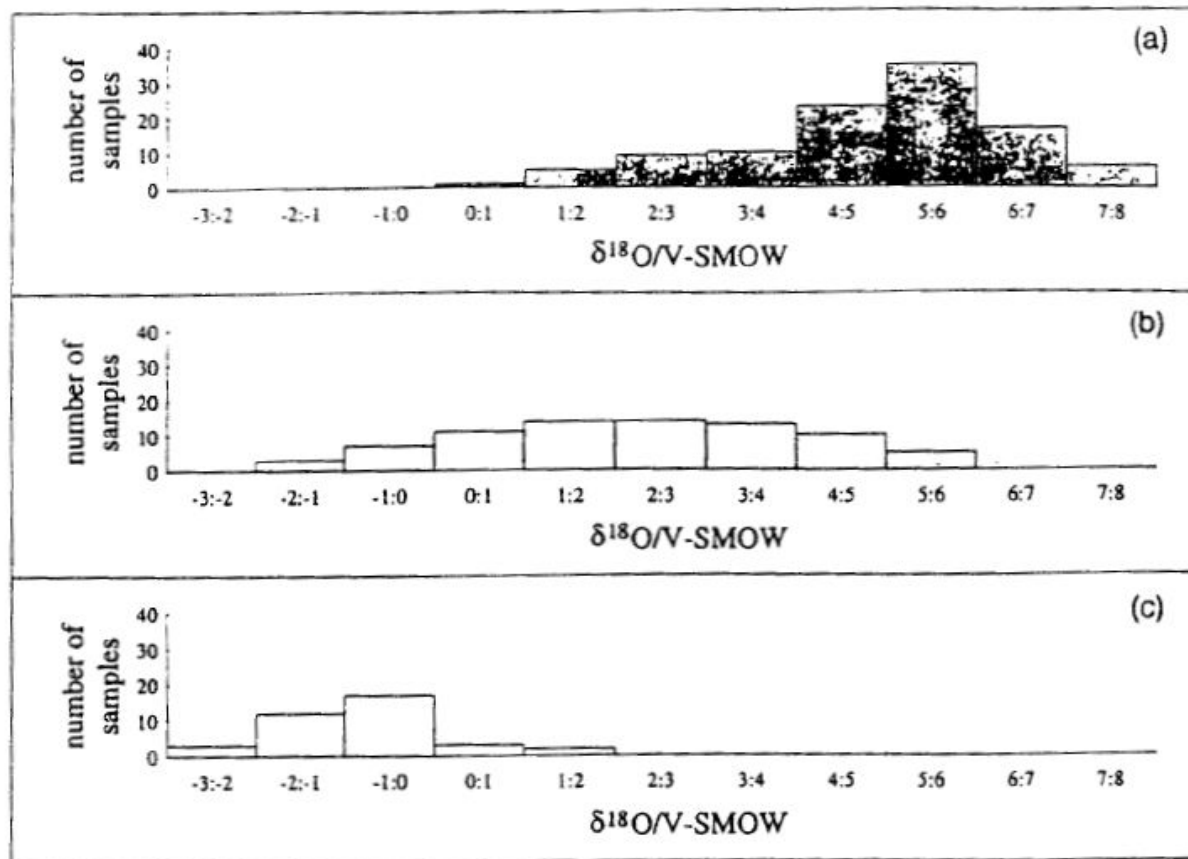

Figure 3. ^{18}O content of wines from different European countries: (a) warmer European countries, (b) temperate European countries, (c) humid and colder European countries.

Autentifikace rostlinných produktů

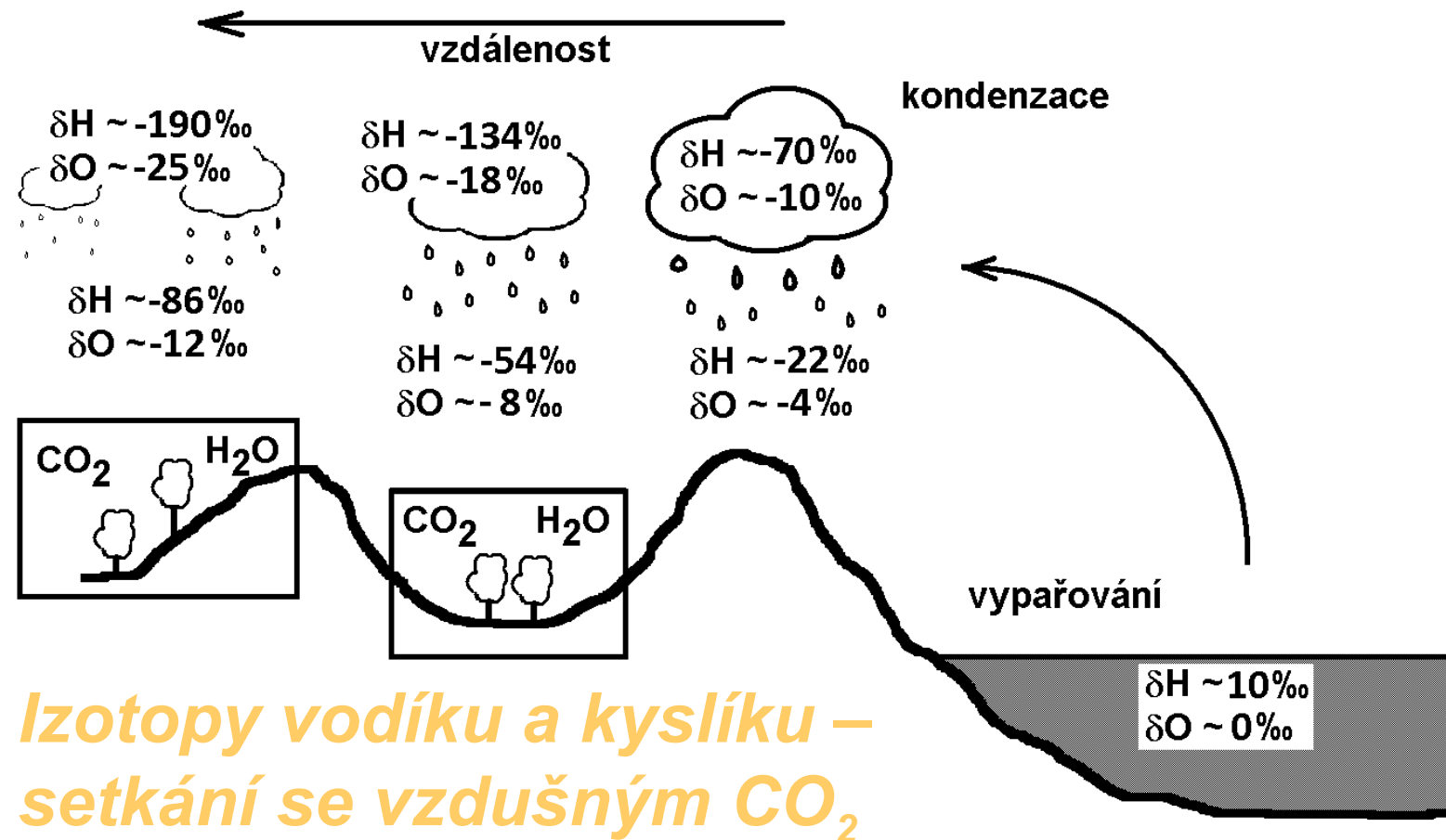
Table I. $\delta^{18}\text{O}$ Measurements of the Water in a Variety of Fruits and Vegetables

Fruit	$\delta^{18}\text{O}_{\text{SMOW}}\text{‰}$	Vegetable	$\delta^{18}\text{O}_{\text{SMOW}}\text{‰}$
Pomegranate	-3.5	Potato	-4.9
Blackberry	+2.7	Kumera (sweet potato)	-3.7
Apple	-0.4	Zucchini	-3.7
Pear	-0.3	Cucumber	-3.5
Orange	-1.9	Marrow	-2.2
Lemon	-2.5	Tomato (ripe)	-3.1
Grapefruit	+1.8	Tomato (unripe)	-2.4
Plum	0.0	Watermelon	-4.9
Nectarine	-0.4	.	
Peach	-1.2		
Passionfruit	-3.4		
Guava	-3.9	Local water	-7.5 ^a
Strawberry	-0.5		
Mandarin	-2.9		
Tamarillo	-2.0		
Fejoa	-5.6		
Rosehip	-3.5		
Kiwifruit	-3.4		

^a With small seasonal variations

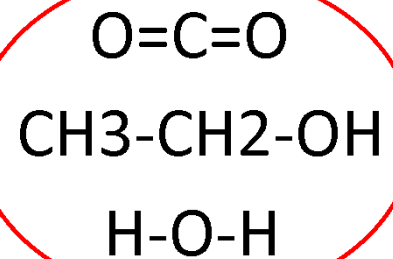
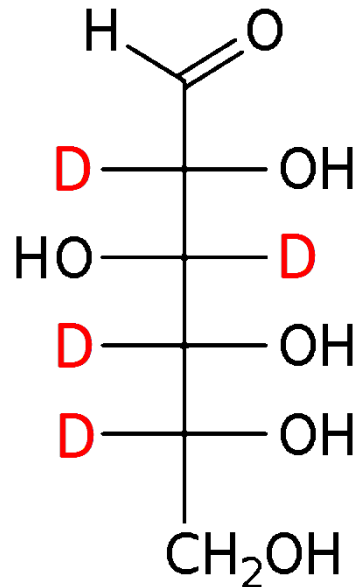
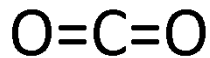
Autentifikace rostlinných produktů

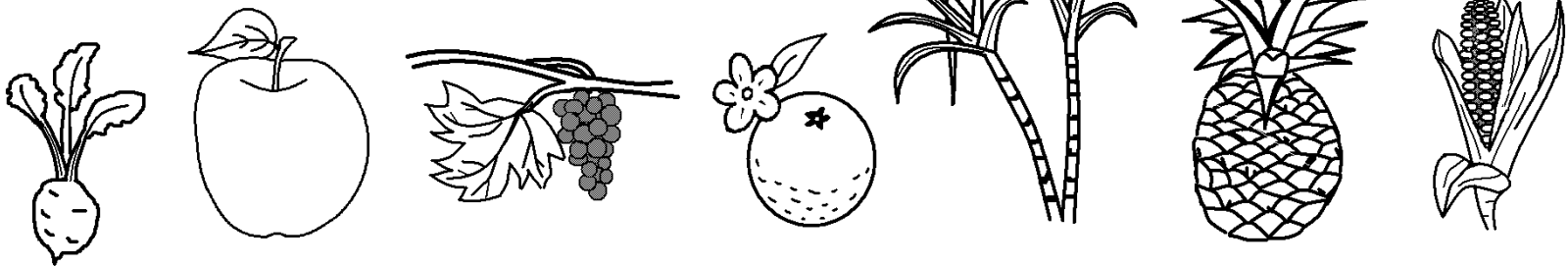
Izotopy vodíku a kyslíku – setkání se vzdušným CO₂

Autentifikace rostlinných produktů

rozlišení botanického původu cukrů pomocí analýzy D/H nitrátů cukrů

???

Autentifikace rostlinných produktů

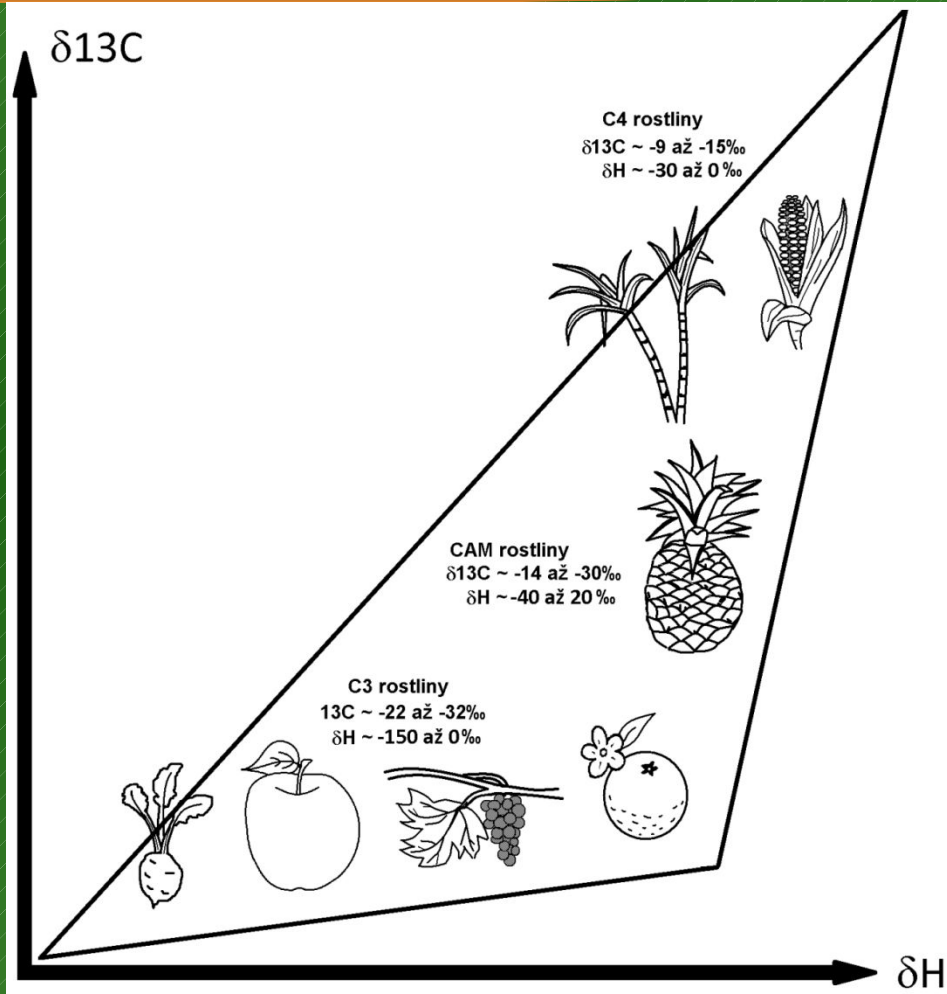
$\text{CH}_2\text{D}-\text{CH}_2\text{OH}$	botanická informace, geografická informace
$\text{CH}_3-\text{CHD}-\text{OH}$	geograf. informace, botanická informace
$^{13}\text{C}\text{H}_3-\text{CH}_2-\text{OH}$	botanická informace, geografická informace
$\text{CH}_2-^{13}\text{C}\text{H}_2-\text{OH}$	botanická informace, geografická informace

Autentifikace rostlinných produktů

- kombinací analýzy zastoupení izotopů uhlíku a vodíku v ethanolu izolovaném z fermentovaných nebo fermentovatelných nápojů lze získat tzv. falšovací trojúhelník umožňující lépe poznat původ cukrů/ethanolu
- Jak zjistit původ neznámého vzorku? **Porovnáním s databází autentických hodnot stejné deklarace!**

Martin, G: *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 1991, 56, 419-434

Martin, M. L: *Mikrochimica Acta*, 1991, 2, 81-91

Pupin, A. M: *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 1998, 46, 1369-1373

Autentifikace rostlinných produktů

Burčák 2013

VARIABLES

X Axis : (D/H)1
Y Axis : 13C/12C

TEST LEVEL

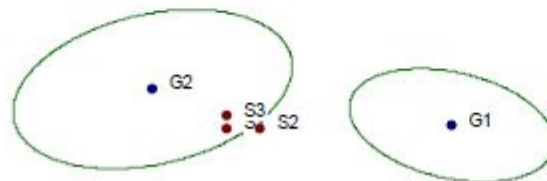
1 : 95% █

SAMPLES N°

S1 : 13090060
S2 : 13090060U1
S3 : 13090060U2

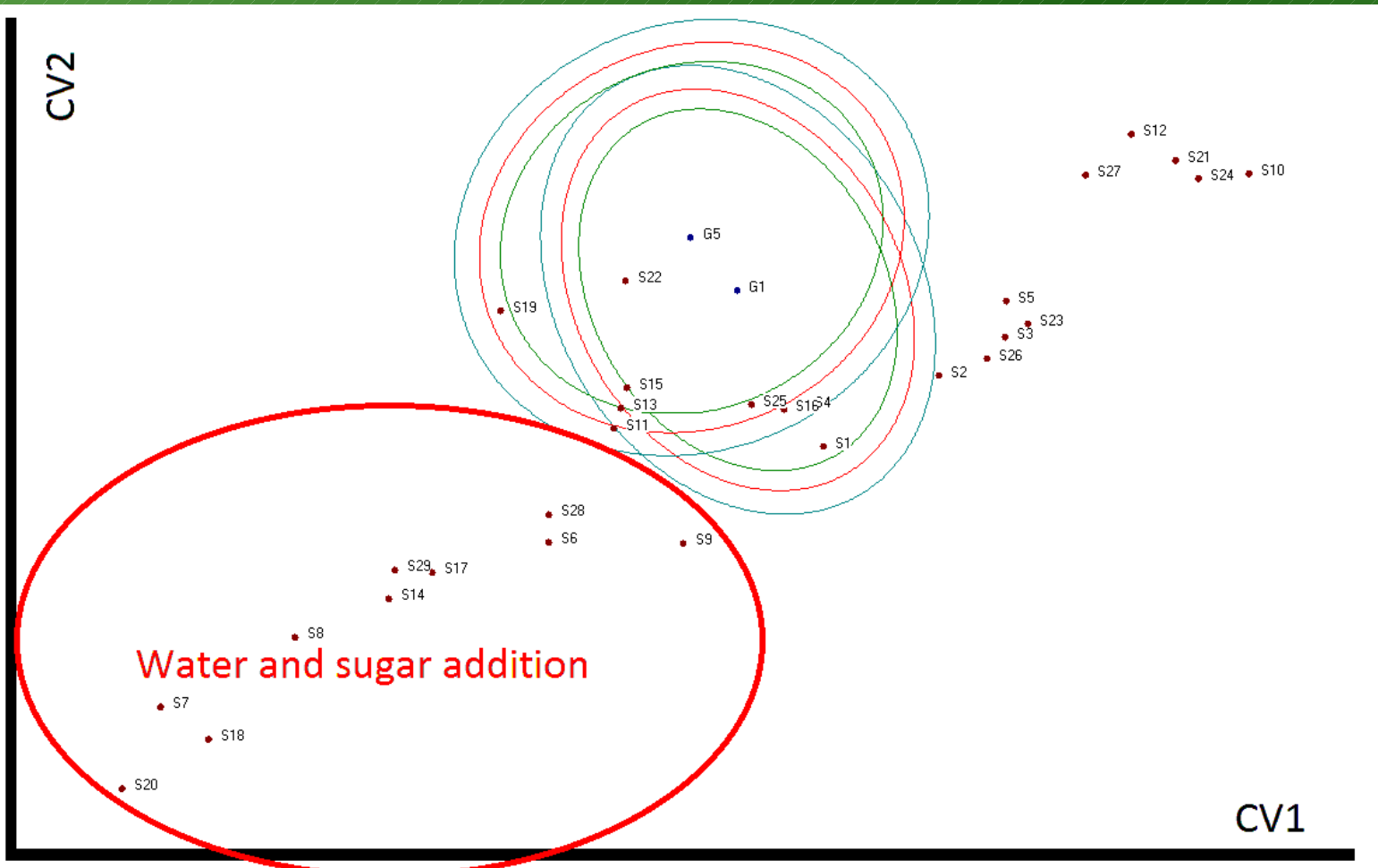
GROUPS

G1 : CZ13IGRAPES
G2 : BEET
G3 : CANE

Autentifikace rostlinných produktů

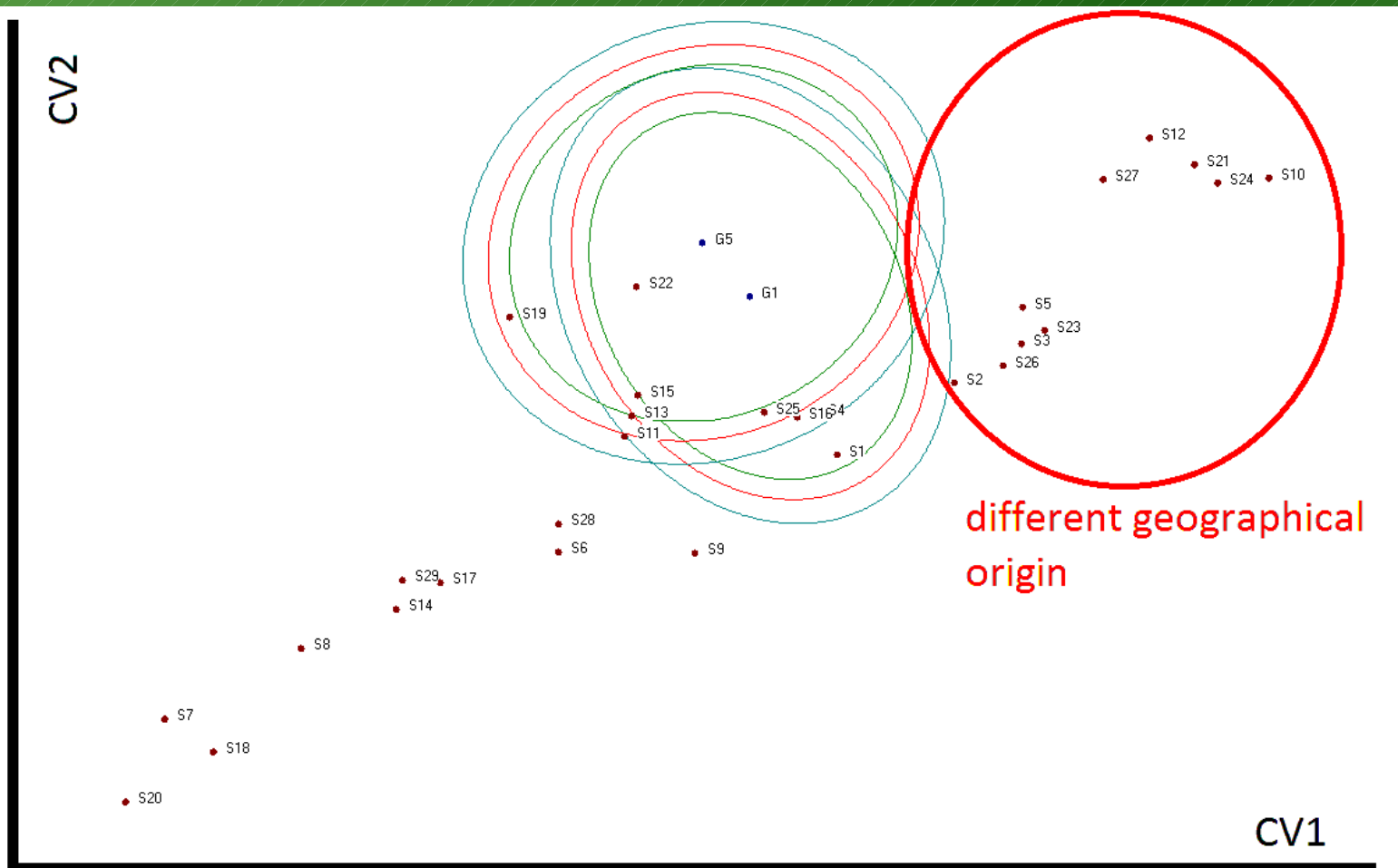
Burčák 2010

Autentifikace rostlinných produktů

Burčák 2010

Autentifikace rostlinných produktů

Kvasné octy – původ k. octové

$\text{CH}_2\text{D-COOH}$ botanická informace, geografická informace

$^{13}\text{C}\text{H}_3\text{-COOH}$ botanická informace, geografická informace

$\text{CH}_3\text{-}^{13}\text{C}\text{OOH}$ botanická informace, geografická informace

wikimedia.org_CC_Andrea_Levers

Remaud, G: *Fresenius Journal of Analytical Chemistry*, **1992**, 342, 457-461

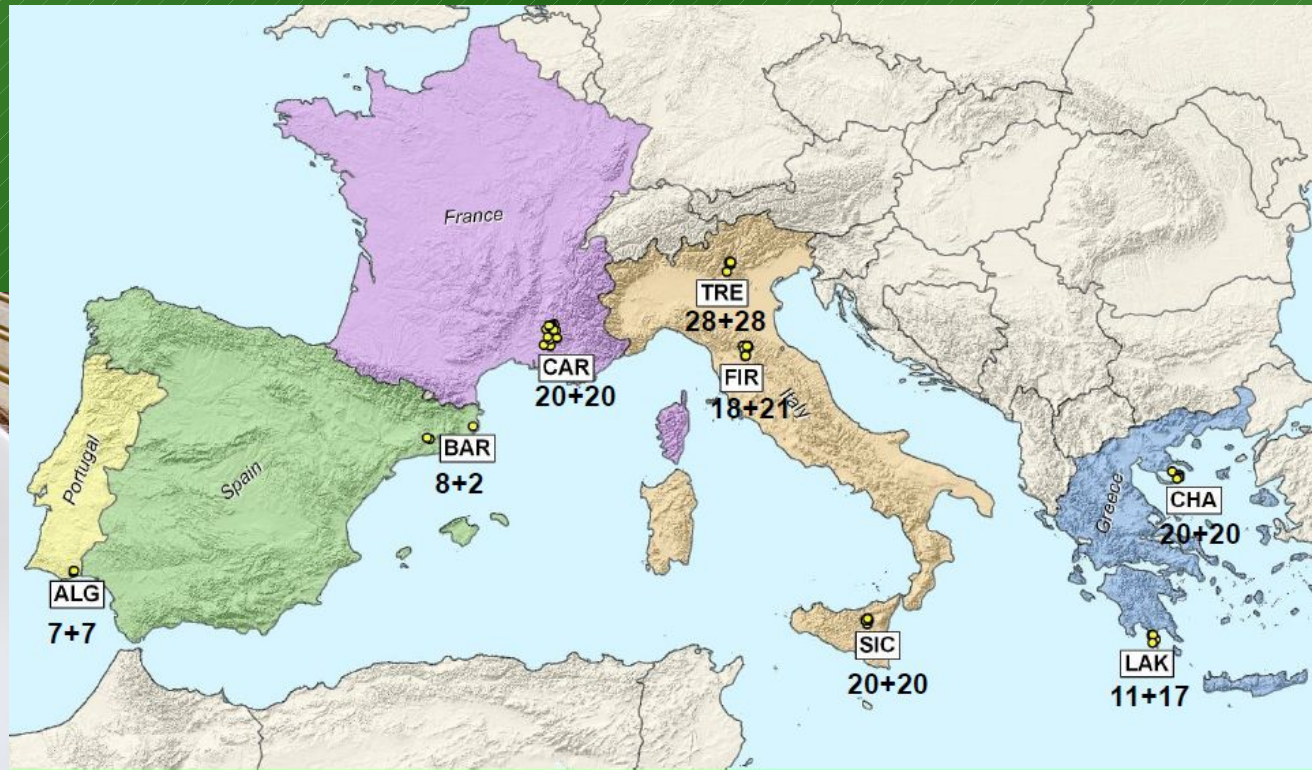
Thomas, F: *Analytica Chimica Acta*, **2009**, 649, 98-105.

© SZPI

Autentifikace rostlinných produktů

Olivové oleje – geografický původ (267 olejů) projekt TRACE

wikimedia.org CC2.0 Leon Brocard

Camin F: Final TRACE conference, 2009, Belgium

© SZPI

Autentifikace rostlinných produktů

Olivové oleje – geografický původ

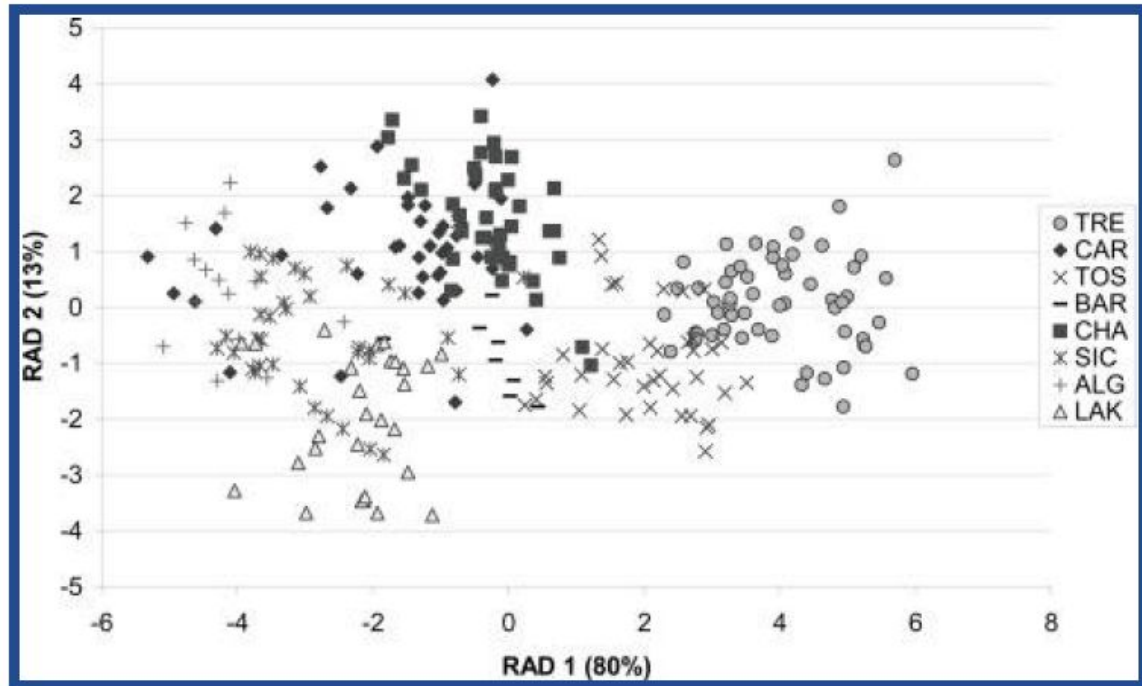

Figure 2. Canonical discriminant analysis of $\delta^2\text{H}$, $\delta^{13}\text{C}$, and $\delta^{18}\text{O}$ of the olive oils from the eight European sites: scatterplot of the first two canonical variables.

wikimedia.org CC2.0 Leon Brocard

Camin, F: *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 2010, 58, 570-577

© SZPI

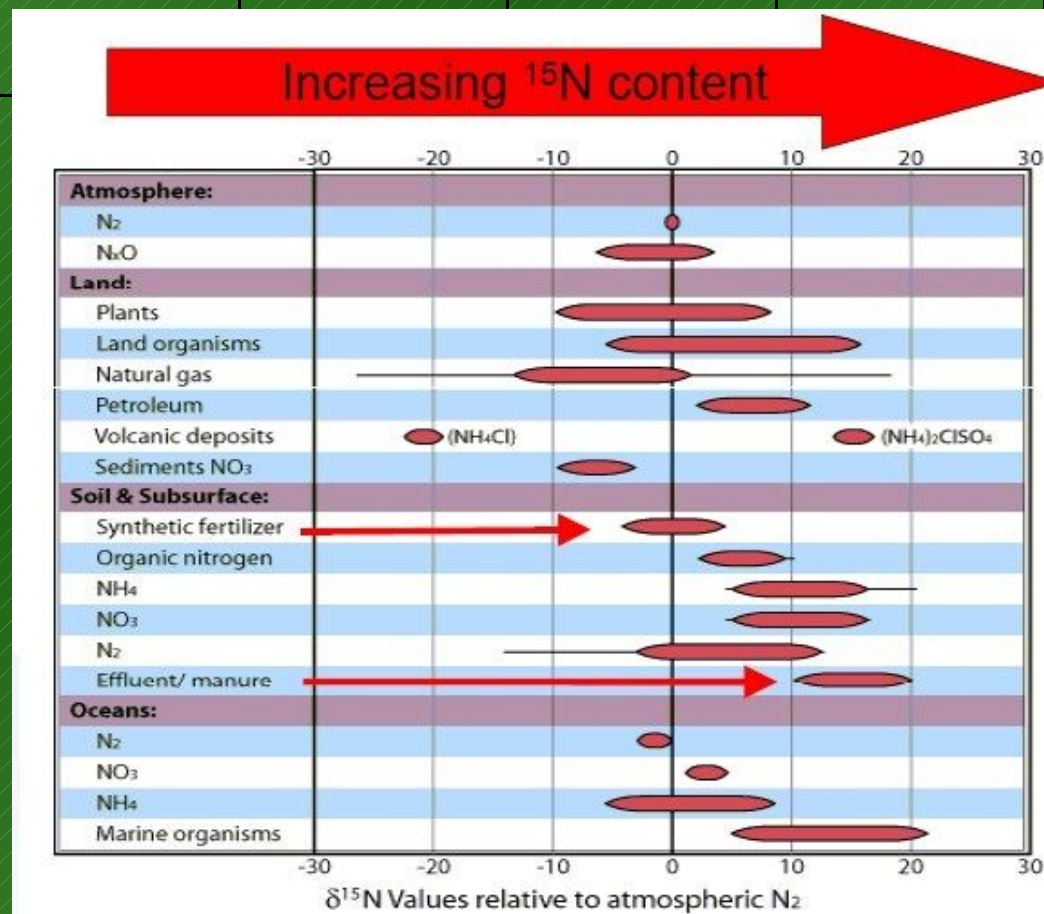
Autentifikace rostlinných produktů

Dusík

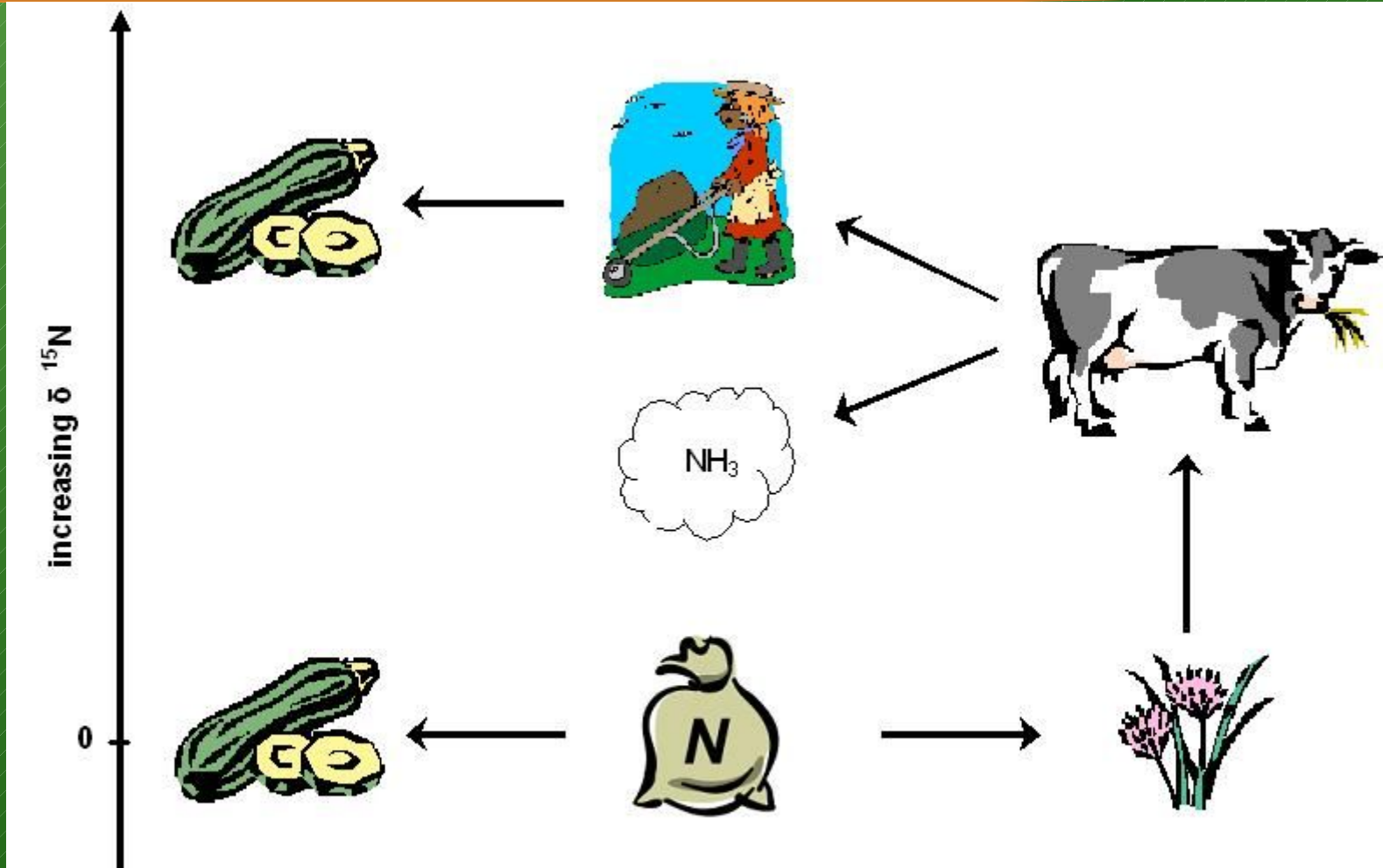
^{14}N 99.635 %

^{15}N 0.365 %

- Izotopový poměr $^{15}\text{N}/^{14}\text{N}$ slouží zejména k rozpoznání způsobu pěstování rostlin konvenční/bio nebo rozlišení syntetických a pravých složek potravin (kofein) případně geografického původu (káva, tabák, oříšky)

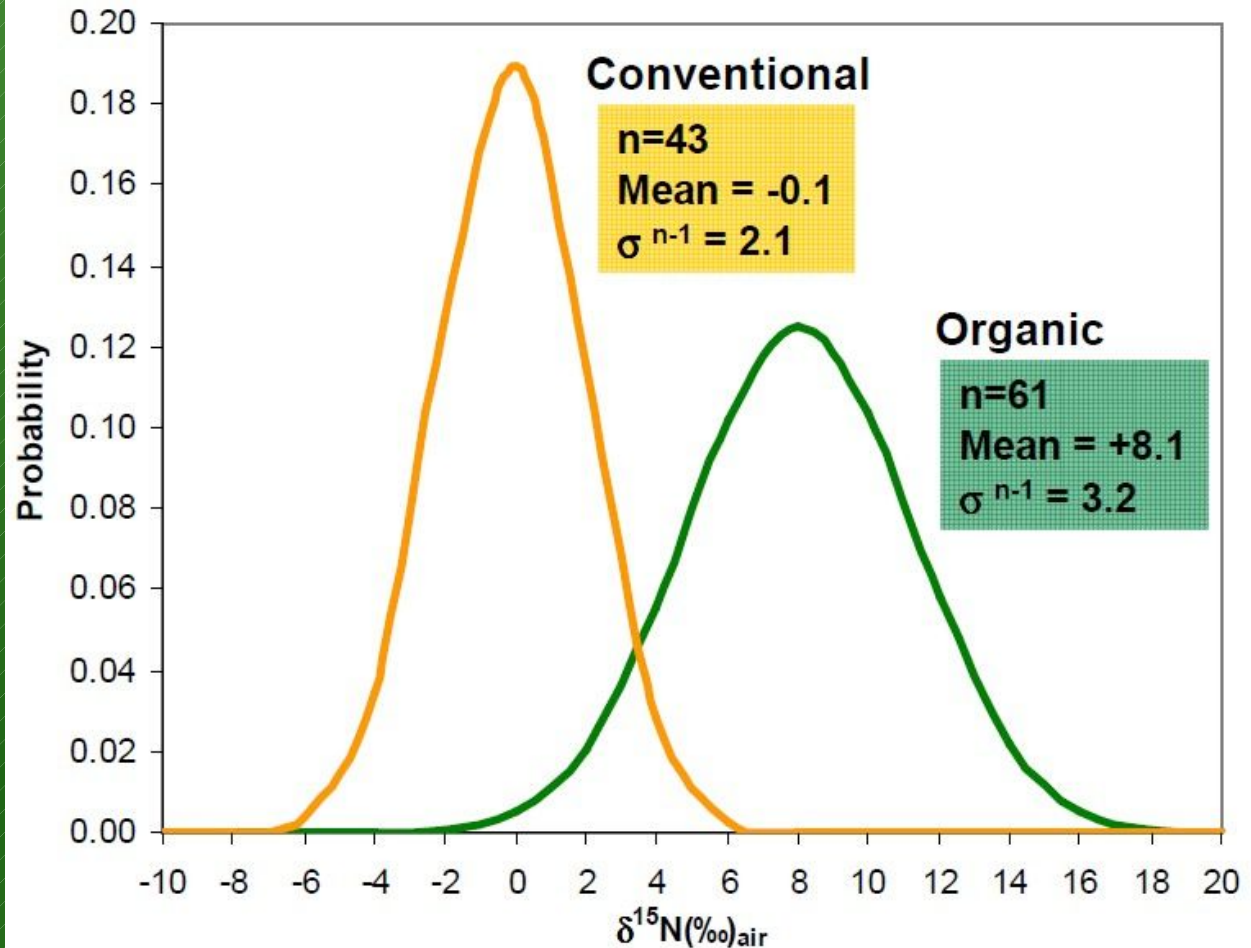
Autentifikace rostlinných produktů

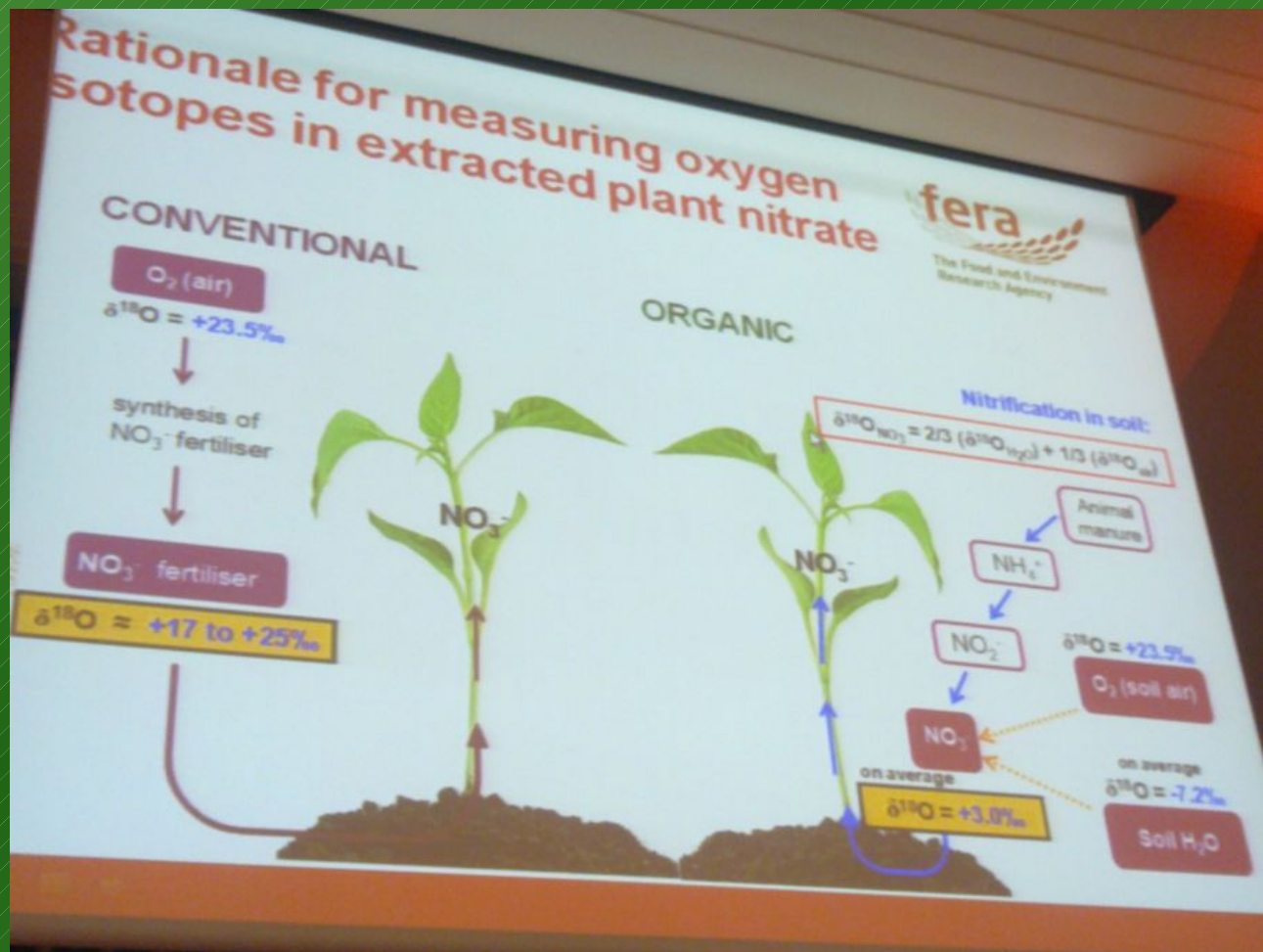
Autentifikace rostlinných produktů

- Rajčata
- způsob pěstování konvenční/bio

Autentifikace rostlinných produktů

- způsob pěstování konvenční/bio

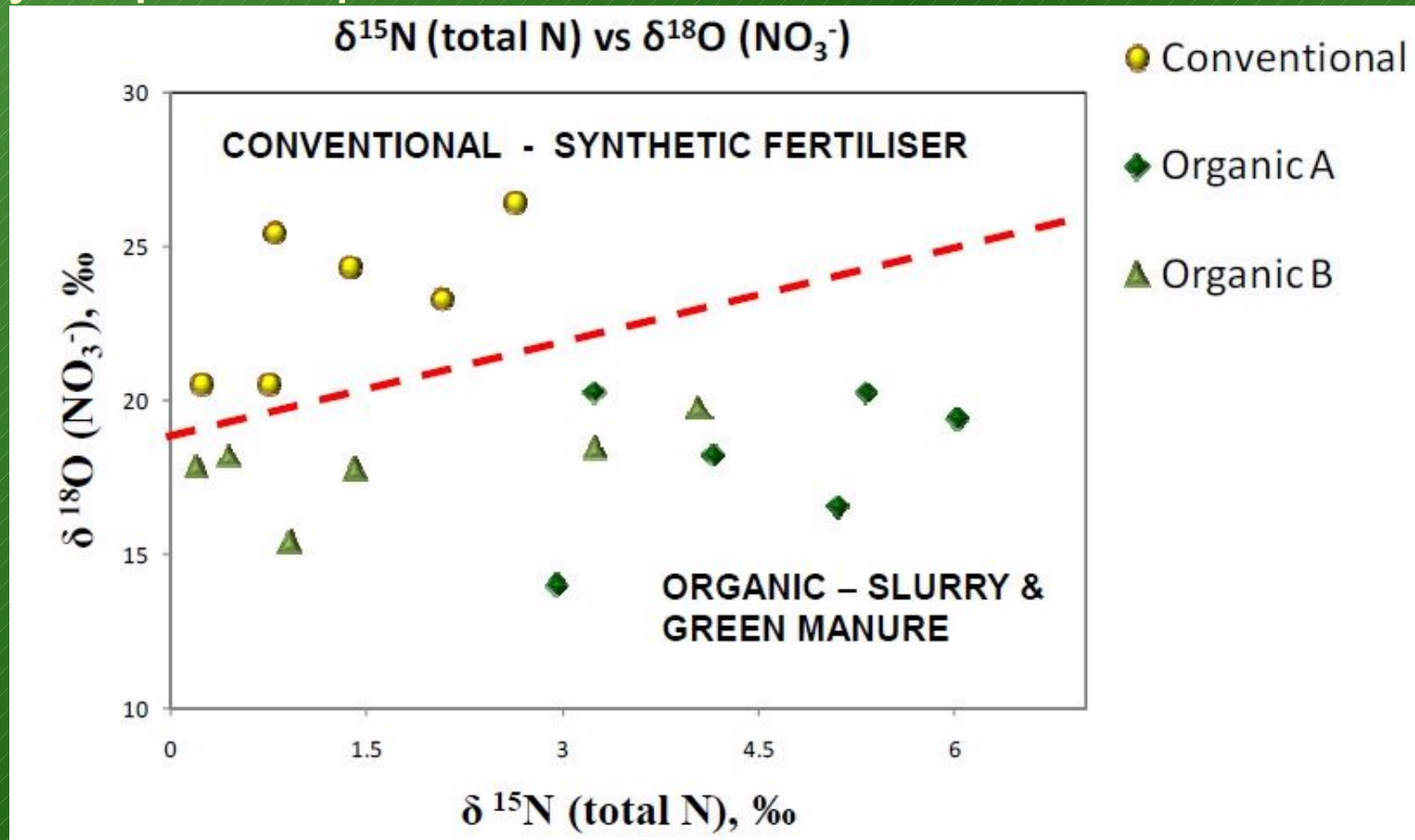

Simon Kelly: Is it Organic? What do existing food authentication techniques have to offer?
ASSET Food Integrity and Traceability Conference, Queen's University Belfast, 2011

Autentifikace rostlinných produktů

- Brambory - způsob pěstování konvenční/bio

Autentifikace rostlinných produktů

Káva geografický původ

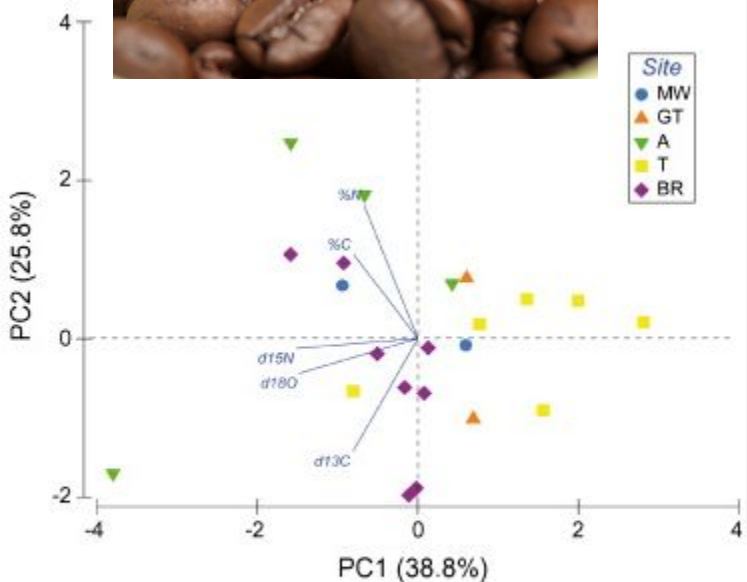

Fig. 3. Scores of the 22 certified green coffee samples on the first two principal components explaining the variability in $\delta^{13}\text{C}$, $\delta^{15}\text{N}$ and $\delta^{18}\text{O}$ and C and N percentage data (MW, Malawi; GT, Guatemala; A, Angola; T, East Timor; BR, Brazil).

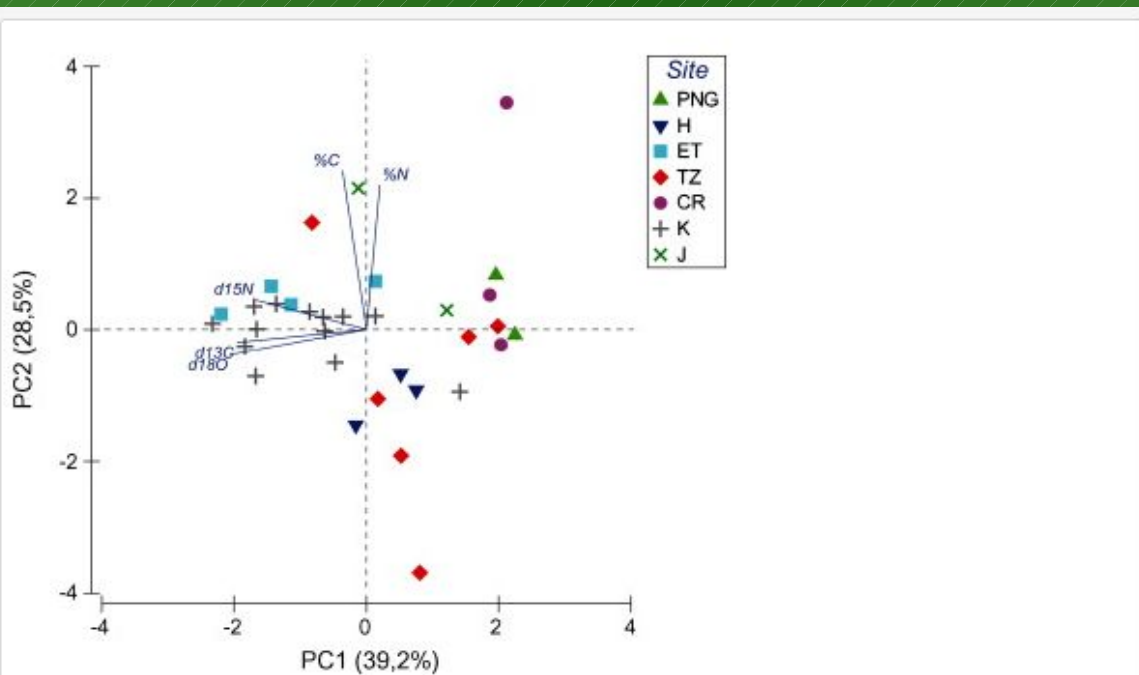
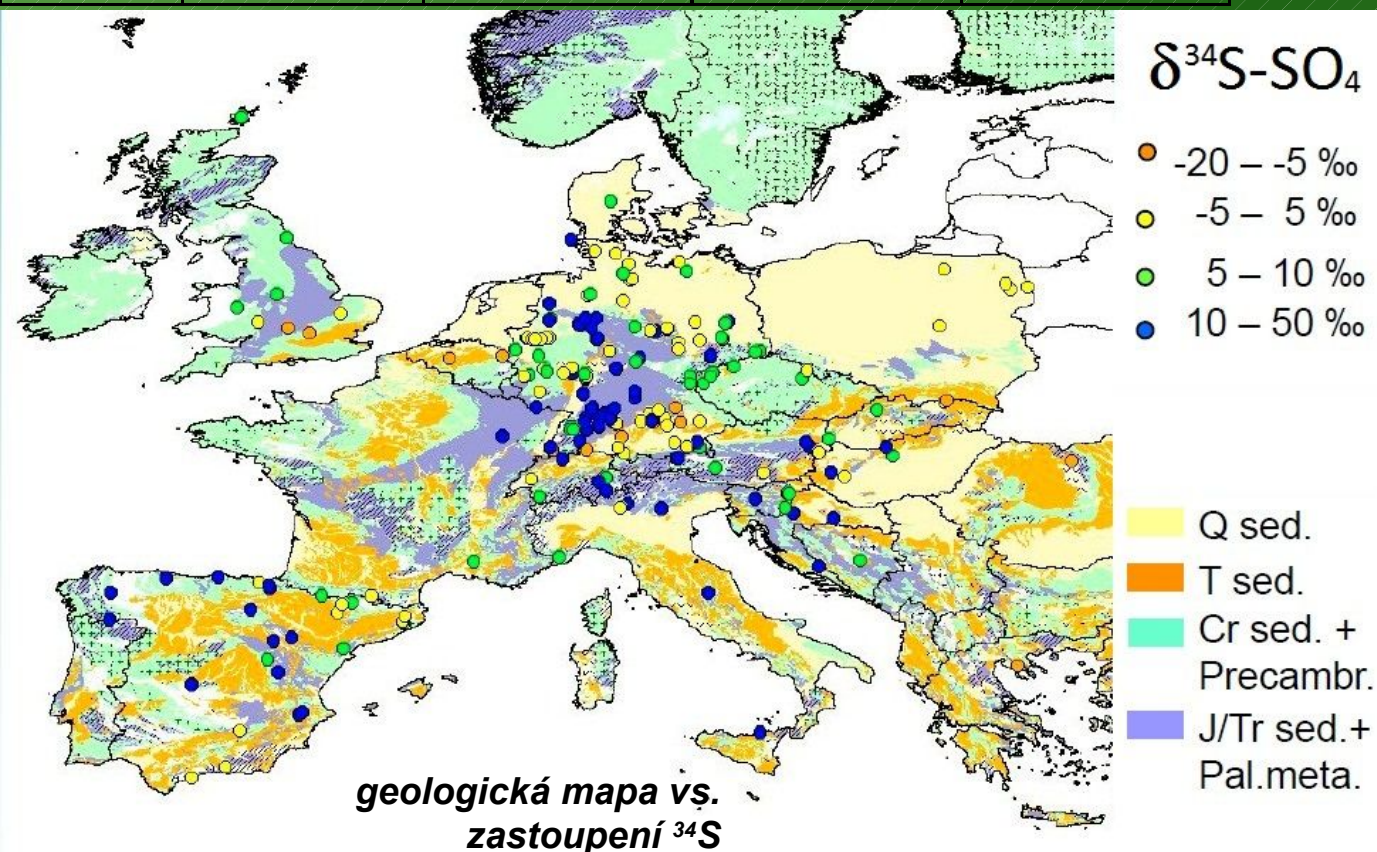

Fig. 2. Scores of the 32 gourmet green coffee samples on the first two principal components explaining the variability in $\delta^{13}\text{C}$, $\delta^{15}\text{N}$ and $\delta^{18}\text{O}$ and C and N percentage data (PNG, Papua New Guinea; H, Hawaii; ET, Ethiopia; TZ, UR Tanzania; CR, Costa Rica; K, Kenya; J, Jamaica).

Autentifikace rostlinných produktů

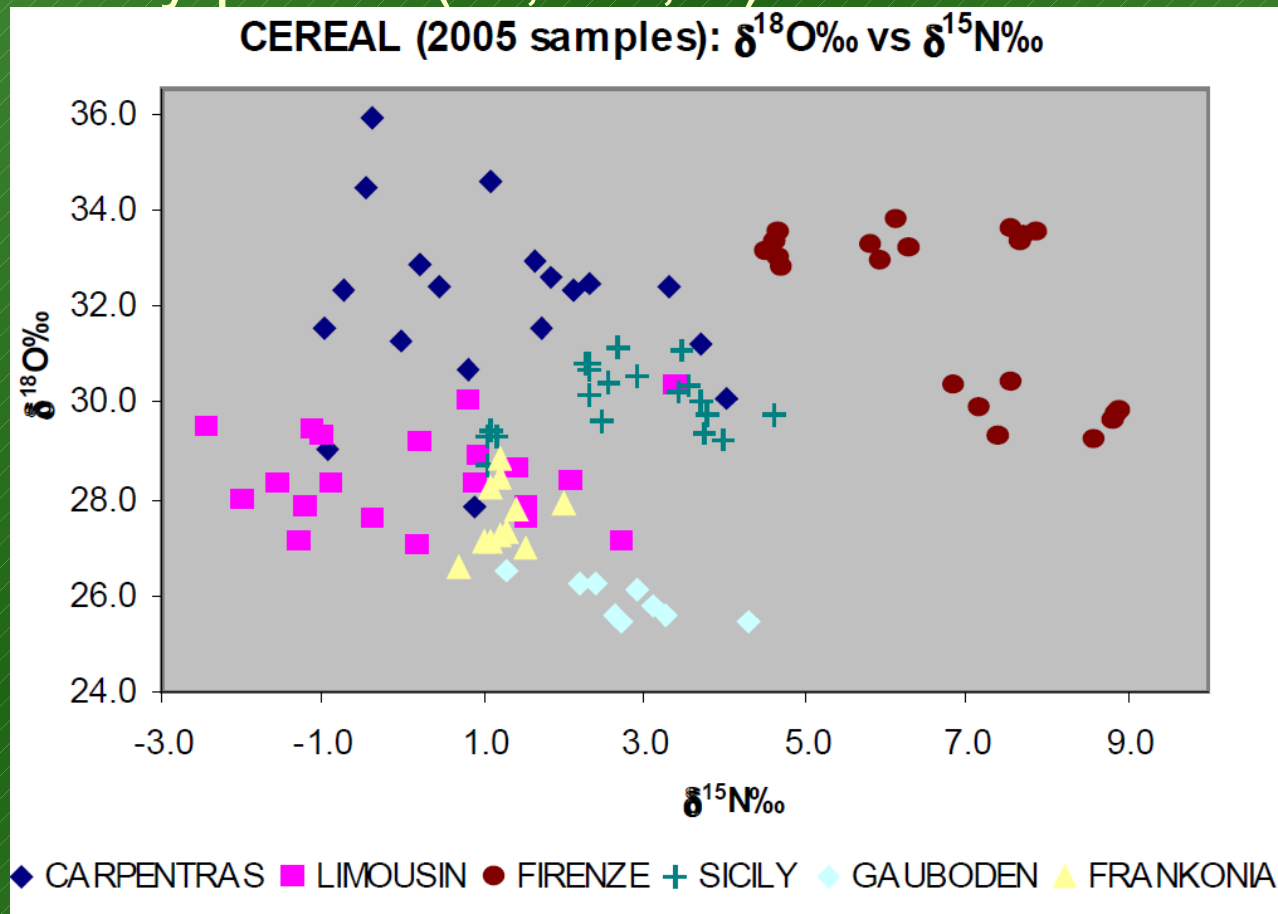
Síra	^{32}S	95 %	^{34}S	4.21 %

Stanovení izotopového poměru $^{34}\text{S}/^{32}\text{S}$ slouží především k určení geografického původu zejména ve vztahu ke geologickému podloží resp. vzdálenosti od moře

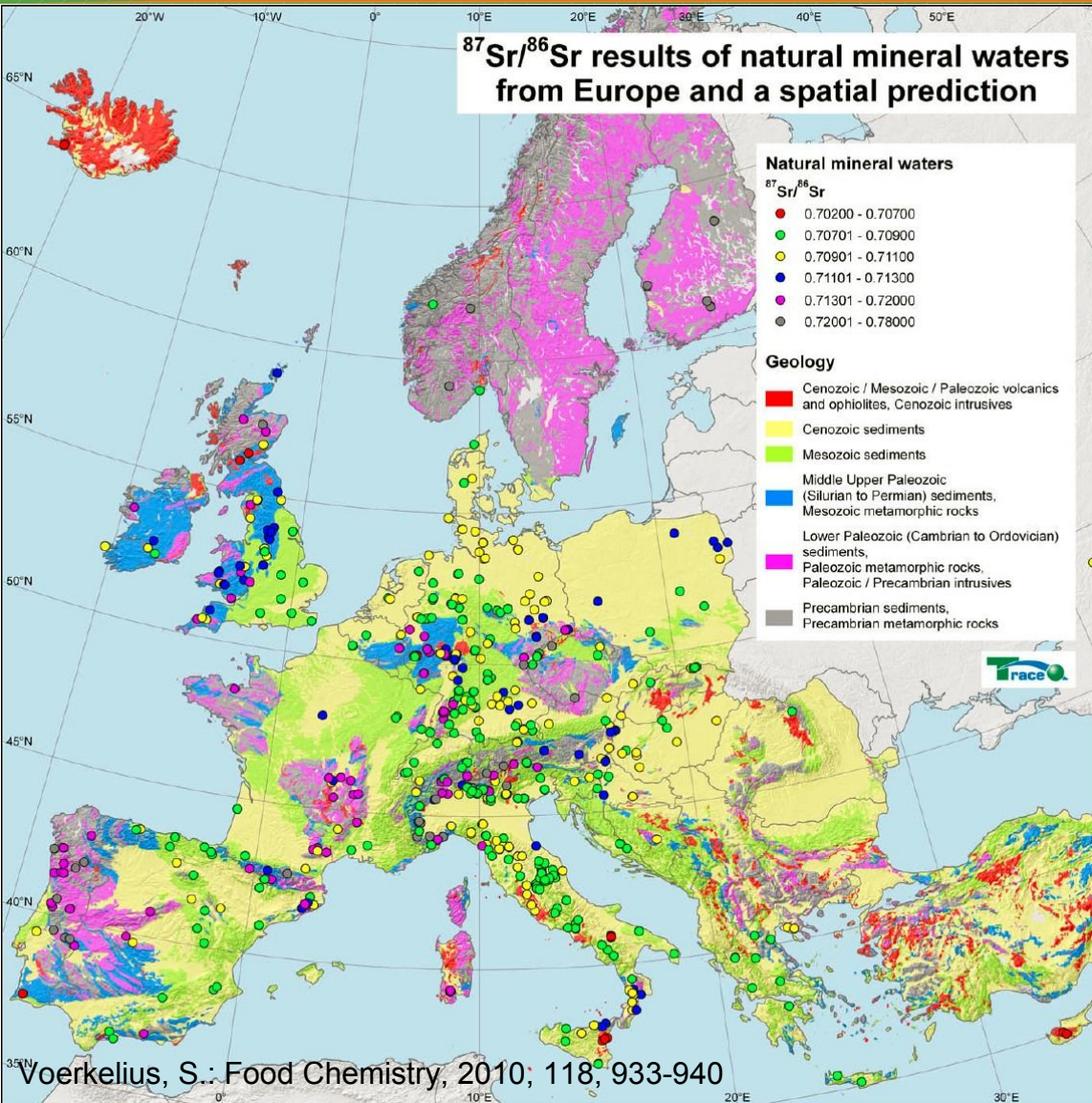
Autentifikace rostlinných produktů

- Obiloviny – geografický původ (Fr, Ge, It)

Autentifikace rostlinných produktů

- Analýza $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ podzemních vod dala základ modelování původu potravin pomocí tzv. Izotopových map

Isoscapes

Fuji Mineral Water

Autentifikace živočišných produktů

Distribuce a frakcionace stabilních izotopů pochopitelně pokračuje i na vyšších trofických úrovních.

V zásadě platí, že izotopové složení diety zvíře se promítá následně složení částí jeho těla

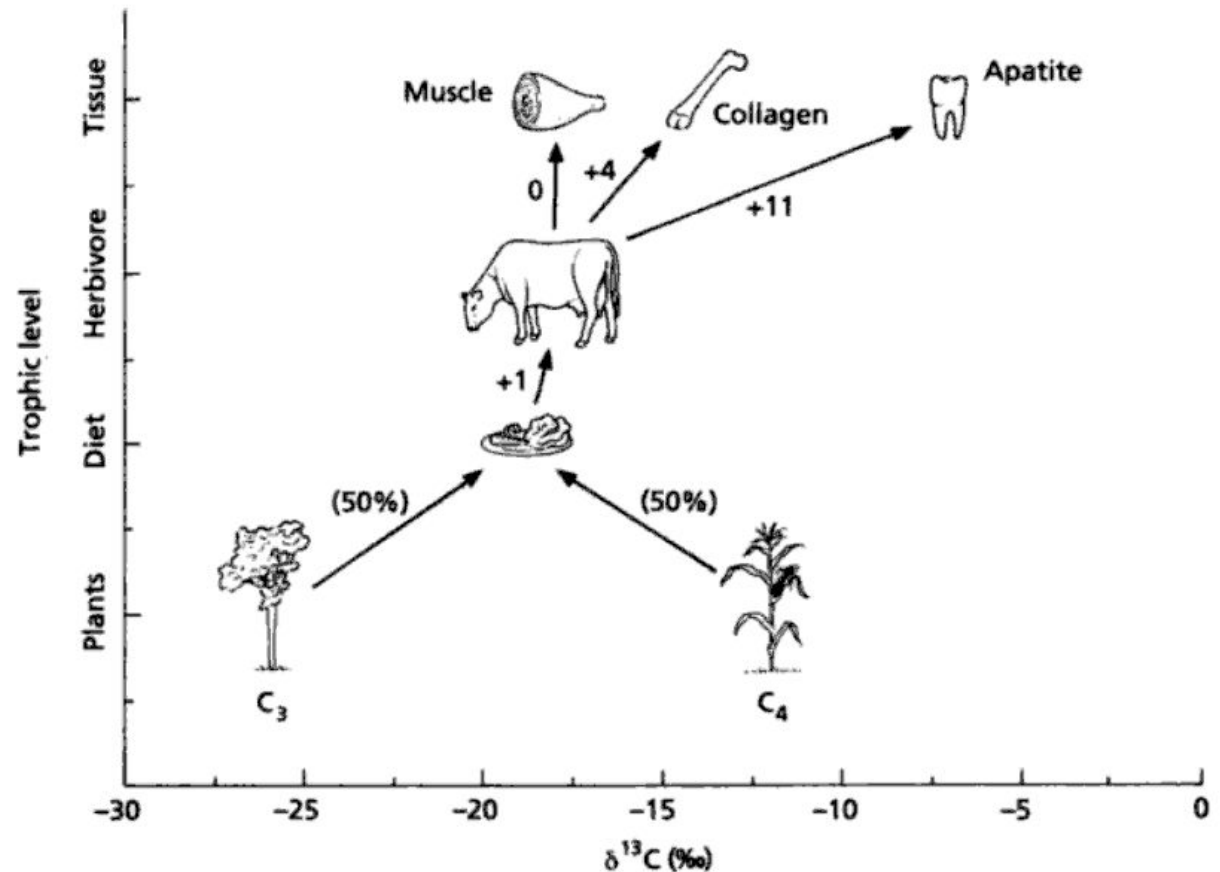

Fig. 4.2 Model of carbon isotope variation in diet and the fractionation of carbon between diet and different tissues in mammalian herbivores.

Autentifikace živočišných produktů

Distribuce a frakcionace stabilních izotopů pochopitelně pokračuje i na vyšších trofických úrovních.

V zásadě platí, že izotopové složení diety zvíře se promítá následněm složení částí jeho těla

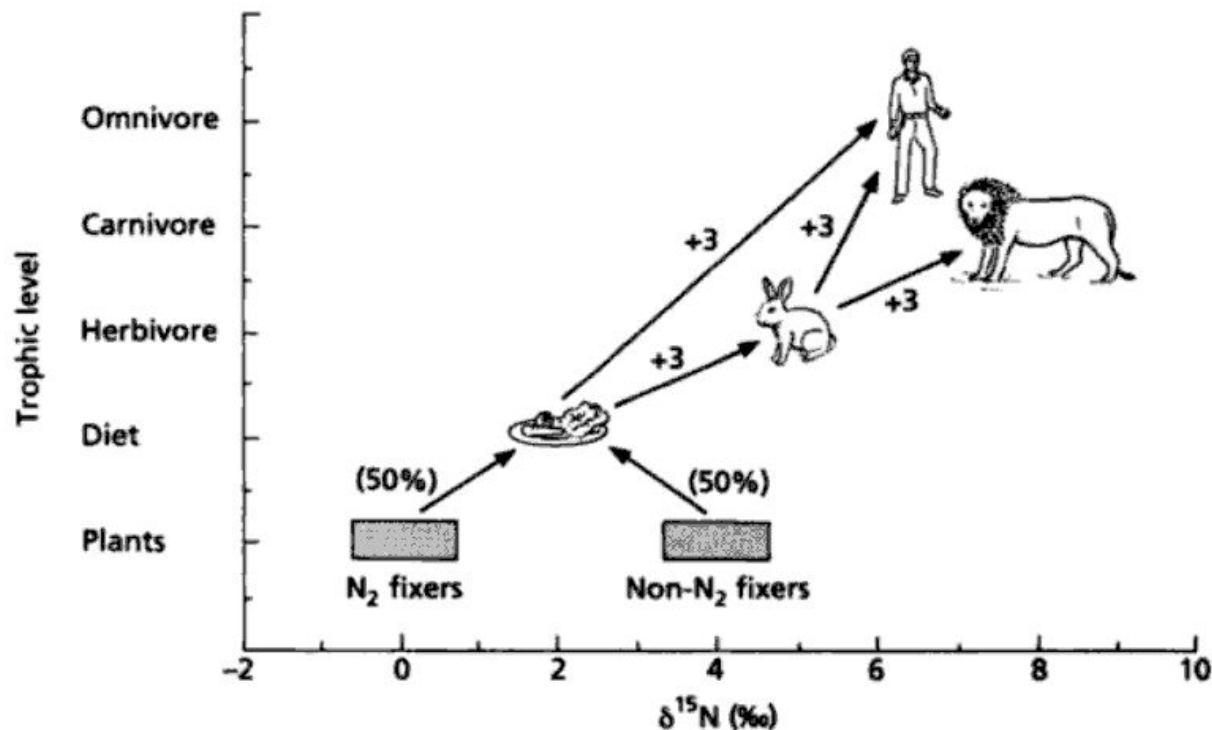

Fig. 4.4 Model of nitrogen isotope variation in plants and the fractionation of nitrogen isotopes between different trophic levels, including herbivores, carnivores and omnivores.

Deniro, M. J. & Epstein, S. Influence of diet on the distribution of nitrogen isotopes in animals *Geochimica et Cosmochimica Acta*, 1981, 45, 341-351

Lajtha K., Michener R. H.: Stable isotopes in ecology and environmental science, 1994

© SZPI

Autentifikace živočišných produktů

Medy

C3 rostliny (vinná réva, obilí, brambory, cukrová řepa, pomeranče, jablka, švestky, meruňky...)
 $\delta^{13}\text{C} \sim -22$ až -32 ‰ vs. VPDB

CAM rostliny (ananas, agáve, kaktusy, vanilka...)
 $\delta^{13}\text{C} \sim -14$ až -30 ‰ vs. VPDB

C4 rostliny (cukrová třtina, kukuřice, proso, čirok...)
 $\delta^{13}\text{C} \sim -9$ až -15 ‰ vs. VPDB

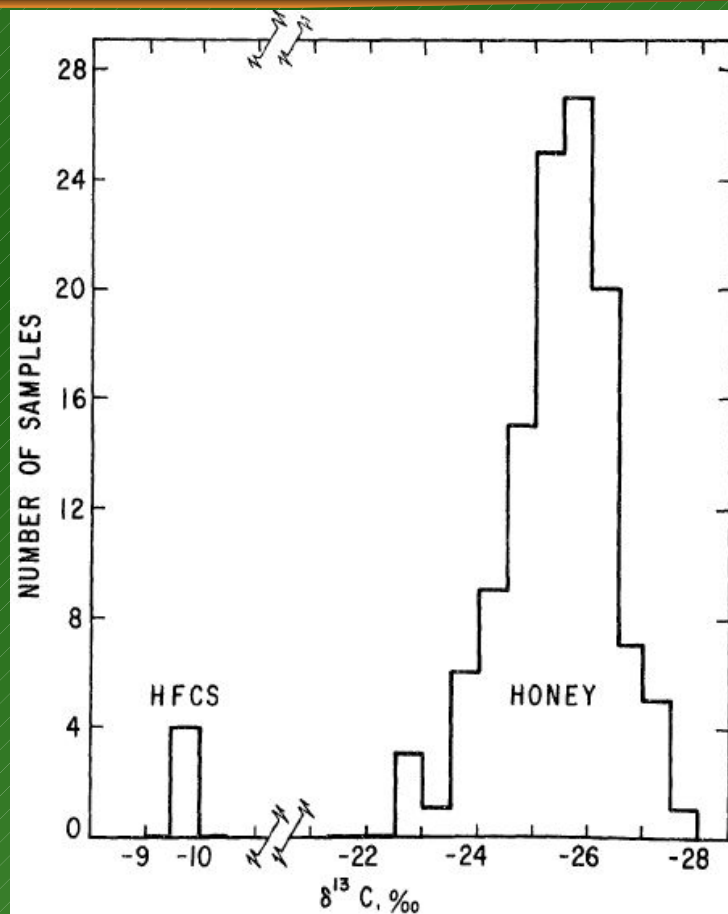

FIG. 1—Distribution of $\delta^{13}\text{C}$ values among 4 HFCSs and 119 samples of honey, including 4 honeydew honeys.

Autentifikace živočišných produktů

- **Medy**
- V roce **1977 Doner a White** publikovali poznatky o souvislosti hodnot $\delta^{13}\text{C}$ a původem medu
- V roce **1978 De Niro** publikoval práci zabývající se distribucí izotopů uhlíku v tělech živočichů
- **1989** přidal **White** srovnávací analýzu $\delta^{13}\text{C}$ proteinu izolovaného z medu pro rozsouzení nejasných případů
- **1998** **Oficiální metoda** americké asociace analytických chemiků – stanovení C4 cukrů v medu

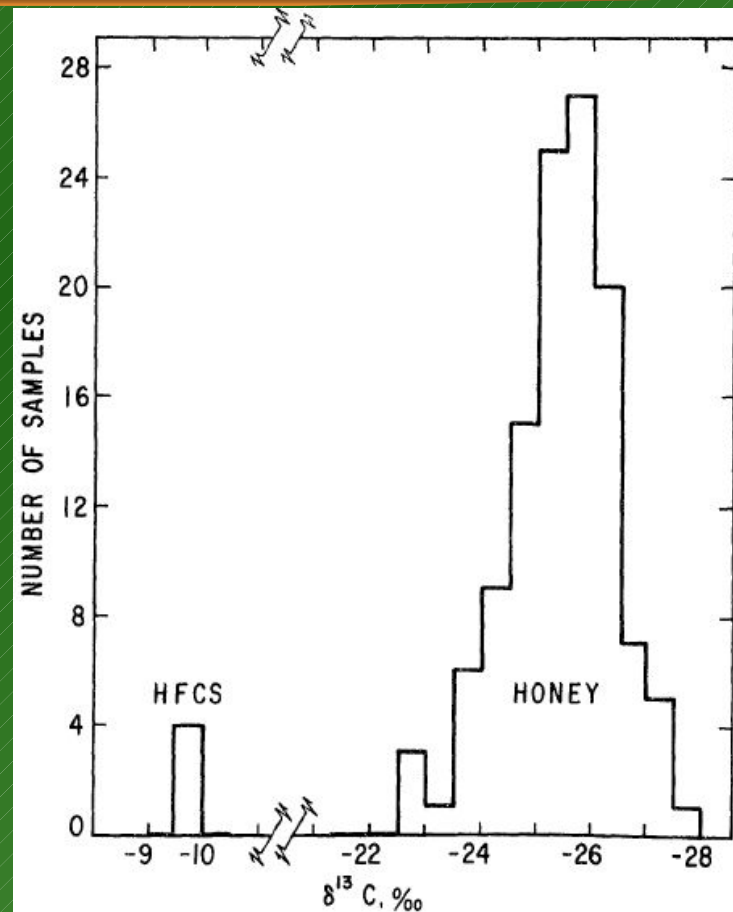

FIG. 1—Distribution of $\delta^{13}\text{C}$ values among 4 HFCSs and 119 samples of honey, including 4 honeydew honeys.

Doner, L. W. & White, J. W. J.: *Science*, **1977**, 197, 891-892

DeNiro, M. & Epstein, S. *Geochimica et Cosmochimica Acta*, **1978**, 42, 495-506

White, J. *Journal of the Association of Official Analytical Chemists*, **1989**, 72, 907-911

AOAC Official Method 998.12 (AOAC44.4.18A) AOAC International, **1998**

Autentifikace živočišných produktů

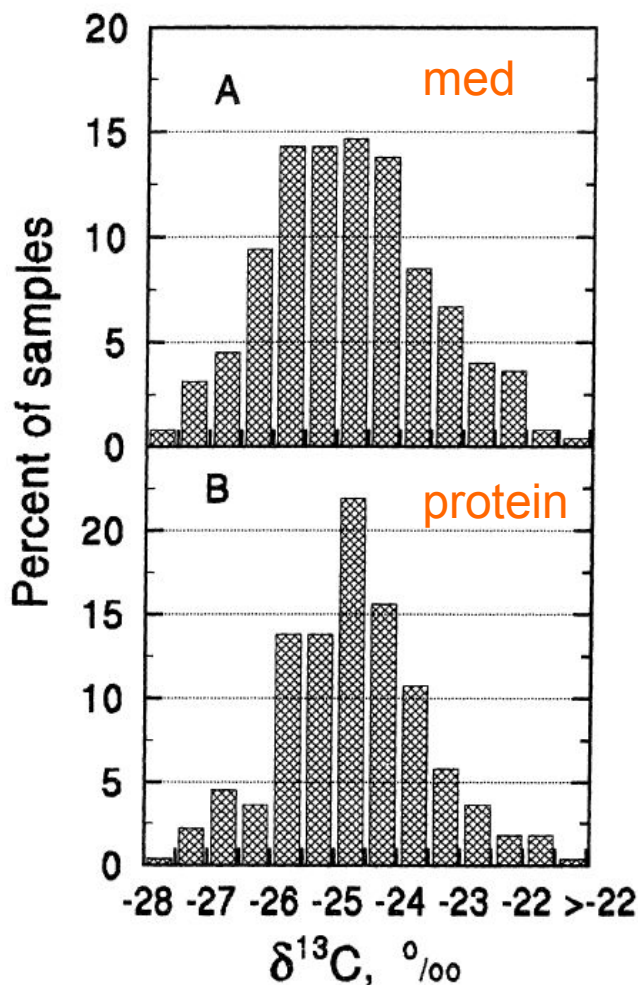

Lynn L. Walters for The New York Times, Corn Refiners Association

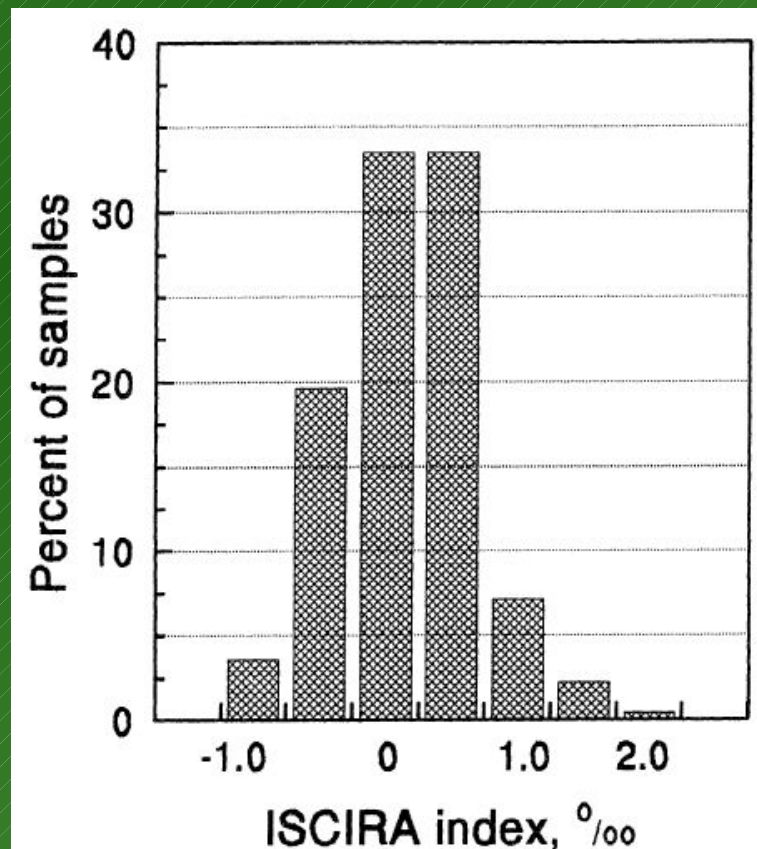
Autentifikace živočišných produktů

ISCIRA index
(Internal Standard
Carbon Isotope
Ratio Analysis)

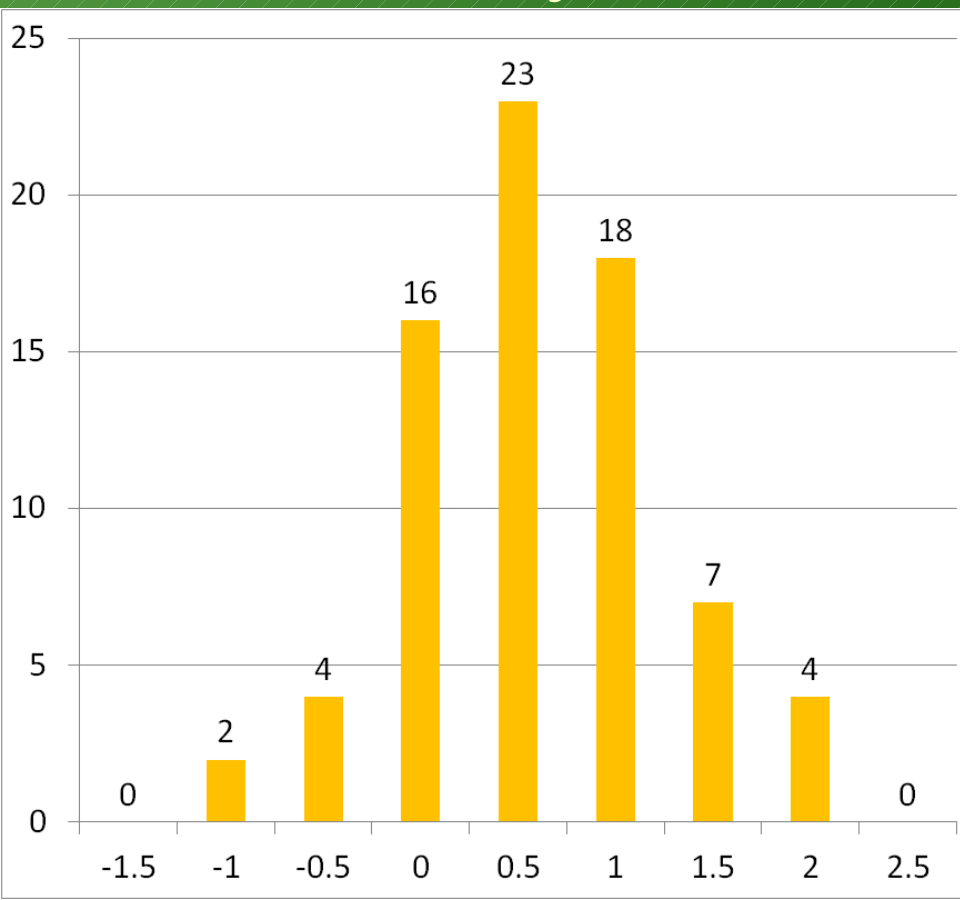
od +2 do -1 ‰

-1‰ ~ 7% C4 cukru

Autentifikace živočišných produktů

- Distribuce ISCIRA indexu potvrzená i na českých autentických medech (74) (*)

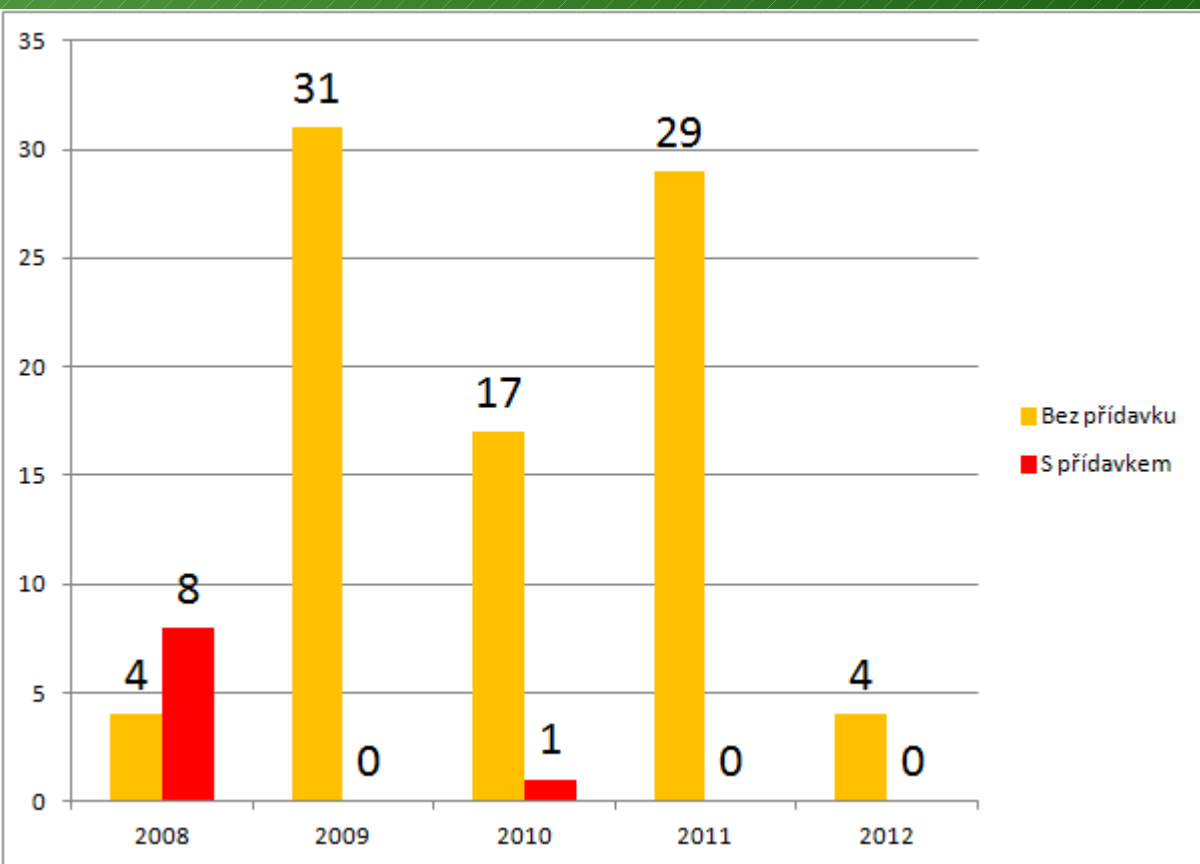
- Druhý způsob zjišťování falšování pomocí izotopové analýzy – porovnáním s tzv. vnitřním standardem

* Přípravovaná publikace Šimková a kol.

Autentifikace živočišných produktů

- SZPI: 2008-2012 analyzováno 94 komerčních medů, 74 autentických (VUV Dol) a 15 medů na výzkum
- U 9 komerčních medů z 94 analyzovaných byl prokázán přídavek C4 cukrů

Autentifikace živočišných produktů

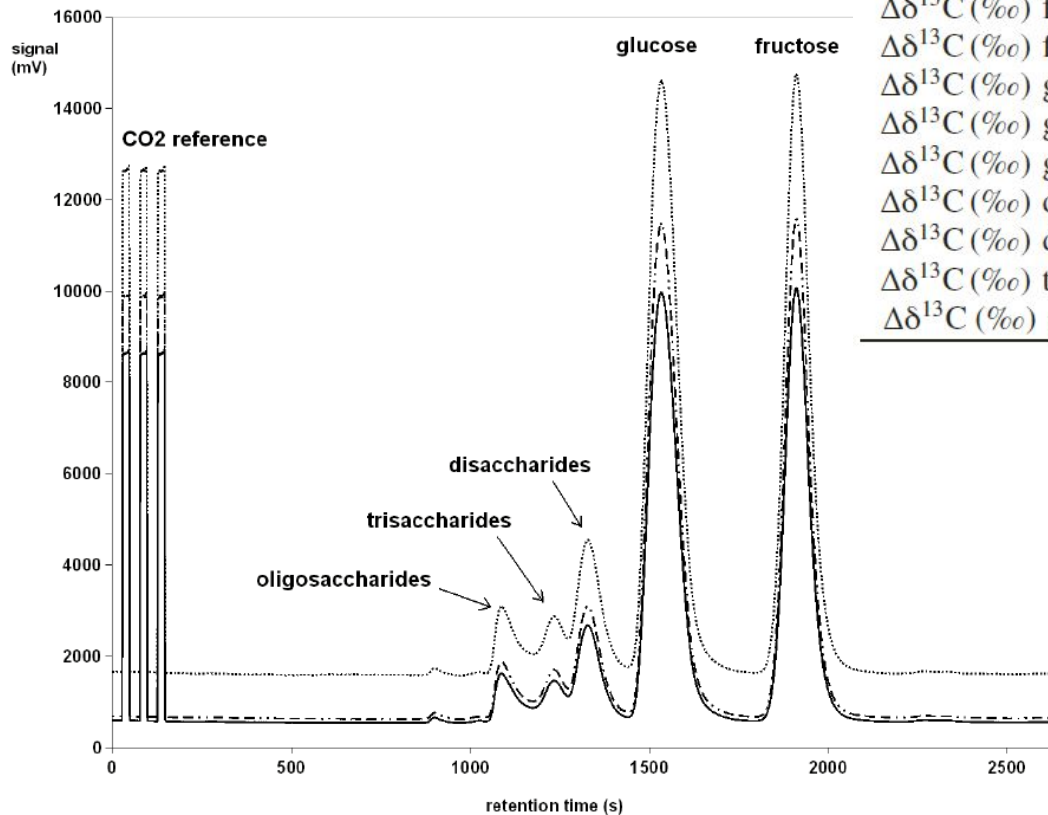
Lynn L. Walters for NYTimes, Corn Refiners Assoc.
CC Venex_jpb

© SZPI

Autentifikace živočišných produktů

- Separace cukrů on-line LC-IRMS analýza $\delta^{13}\text{C}$

Parameter	Proposed limit
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) fru – glu	± 1.0
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) fru – ds	subsumed as $\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) max.
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) fru – ts	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) fru – p	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) glu – ds	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) glu – ts	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) glu – p	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) ds – ts	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) ds – p	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) ts – p	
$\Delta\delta^{13}\text{C}$ (‰) p – h	

Autentifikace živočišných produktů

- Geografický původ medů
- pomocí analýzy H,C,N,O,S proteinů izolovaných z medů
- Projekt TRACE

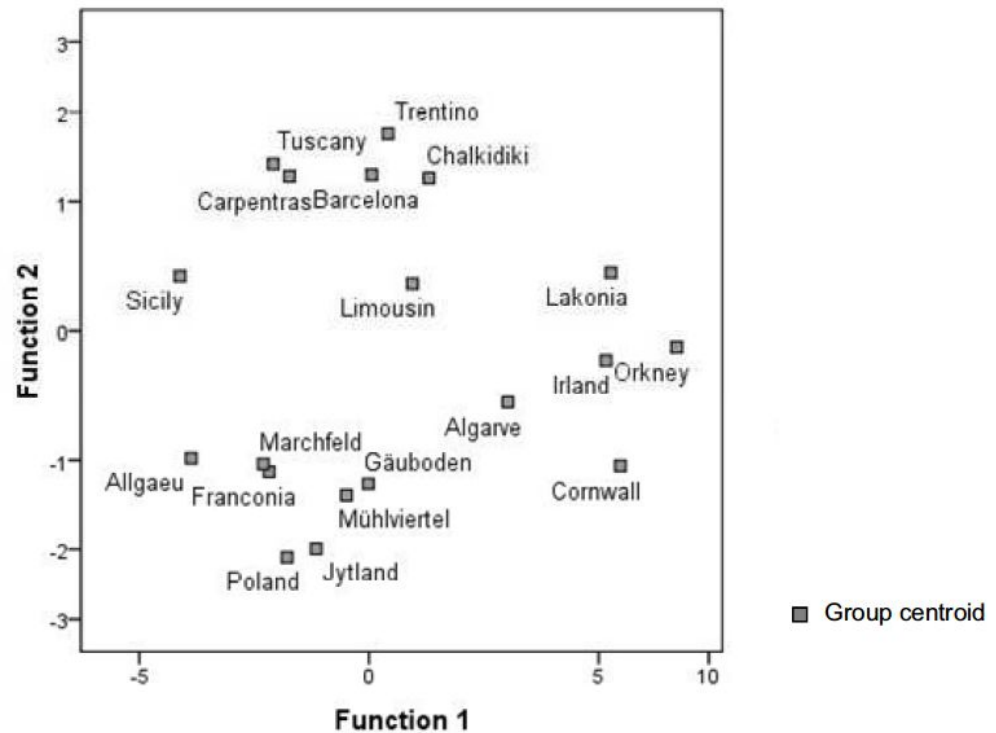
Fig. 1 Map of TRACE honey sampling sites

Schellenberg, A.: Multielement stable isotope ratios (H, C, N, S) of honey from different European regions, *Food Chemistry*, **2010**, 121, 770-777

Autentifikace živočišných produktů

- Geografický původ medů
- pomocí analýzy H,C,N,O,S proteinů izolovaných z medů
- Projekt TRACE

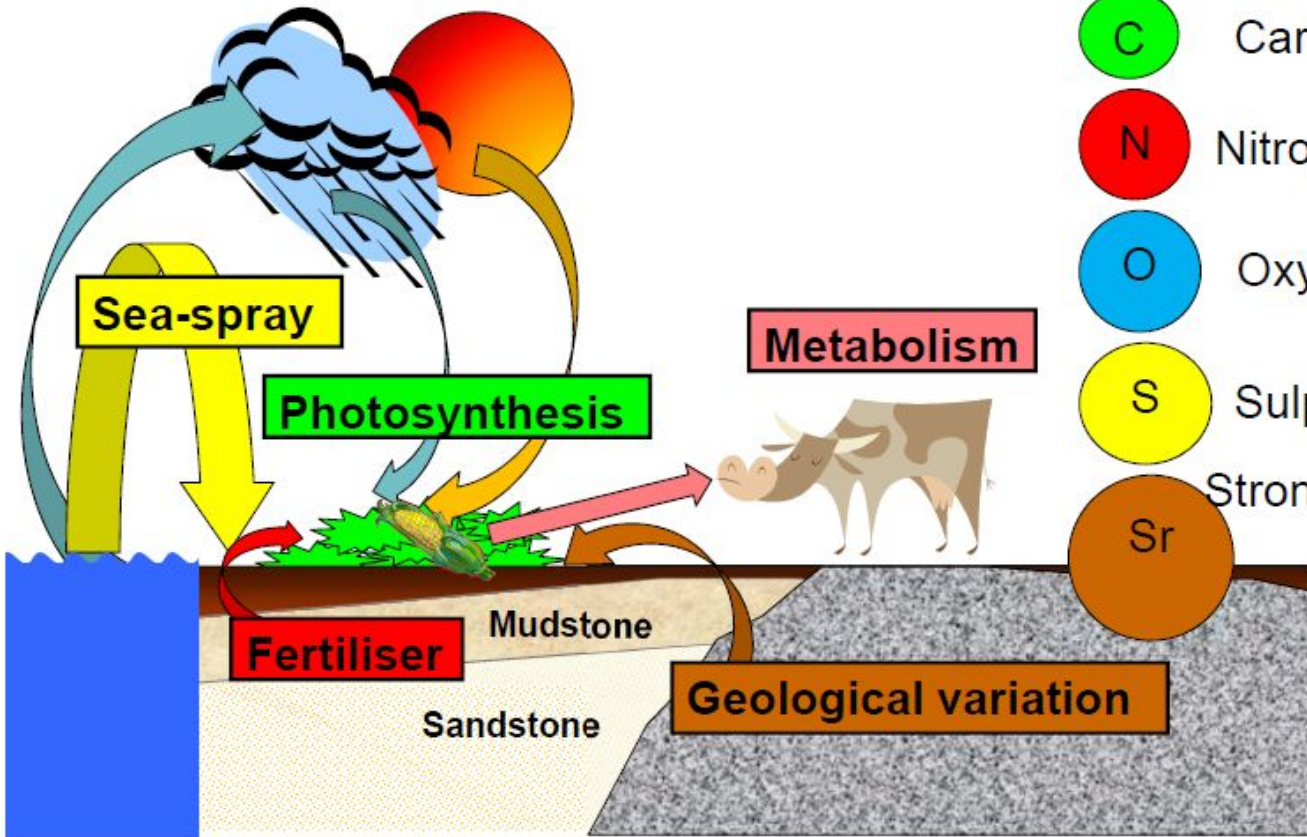

Fig. 4 Cross plot of the first two discriminant functions obtained from the stepwise canonical discriminant analysis of honey protein (H C N S) stable isotope data. In this model only the group centroids were presented.

Schellenberg, A.: Multielement stable isotope ratios (H, C, N, S) of honey from different European regions, *Food Chemistry*, **2010**, 121, 770-777

Autentifikace živočišných produktů

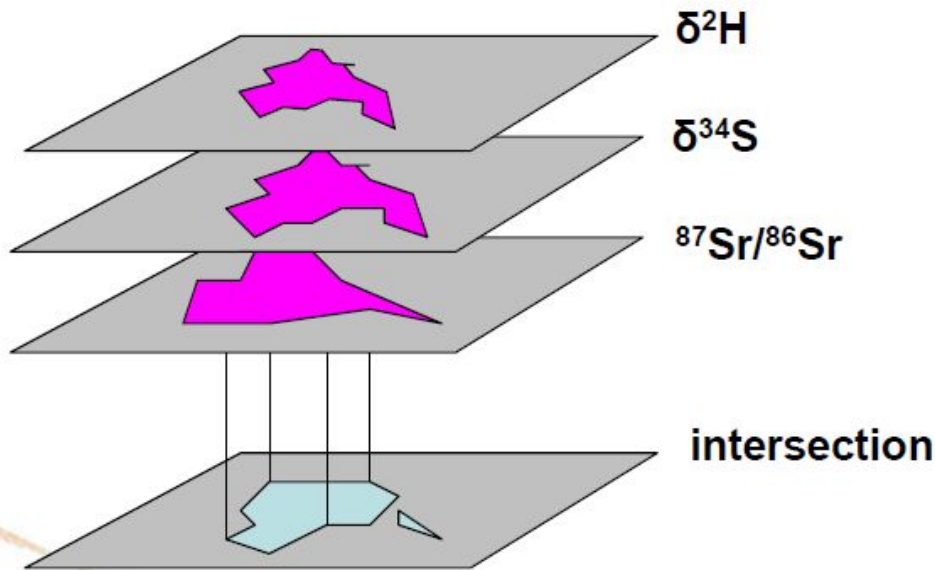
Meteorological variation

- Multivarietní přístup k analýze britského hovězího
- **Třetí způsob** vyhodnocování falšování pomocí izotopové analýzy
- tzv. **Isoscapes**
- modelace metabolických zákonitostí na základě výpočtů a měření geoklimatických podmínek

Autentifikace živočišných produktů

Combined areas of possible origin for $\delta^2\text{H}$, $\delta^{34}\text{S}$ and $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$

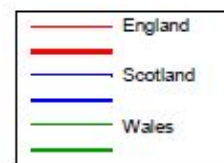
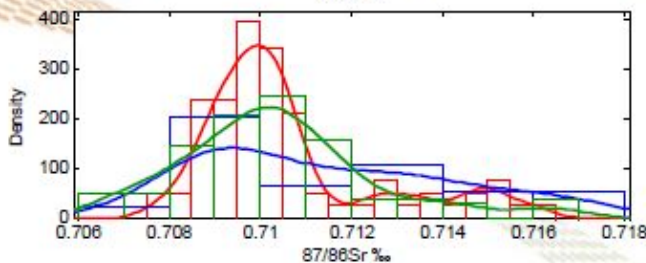
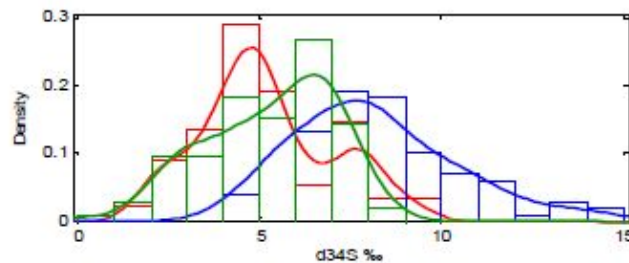
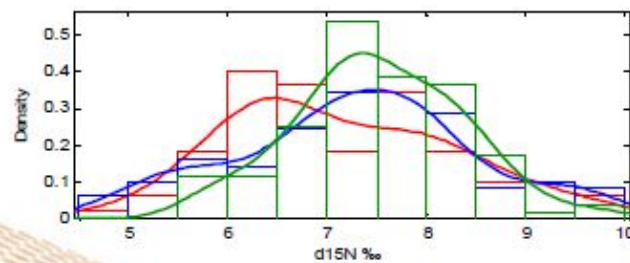
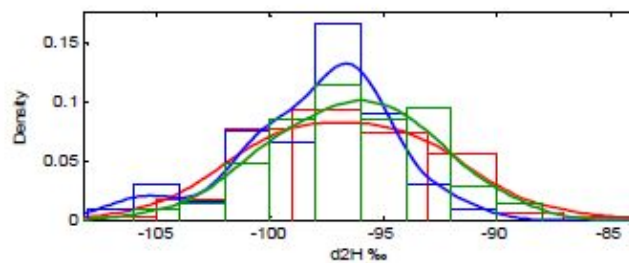
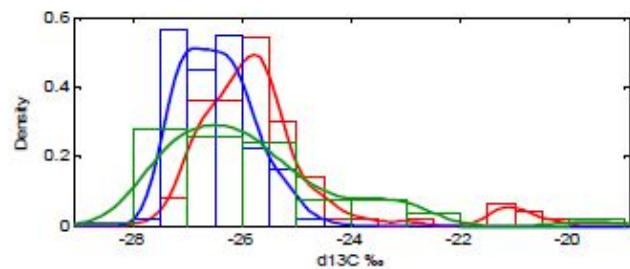
The combined area of possible origin (in green) applies to a intersection which is smaller than the individual specification areas

- Multivarietní přístup k analýze britského hovězího
- **Třetí způsob** vyhodnocování falšování pomocí izotopové analýzy
- tzv. **Isoscapes**
- modelace metabolických zákonitostí na základě výpočtů a měření geo-klimatických podmínek

Autentifikace živočišných produktů

Multivarietní přístup k analýze britského hovězího

Autentifikace živočišných produktů

Tvrdé
sýry
 $\delta^{34}\text{S}$
Vs. $\delta^{15}\text{N}$
kaseinu

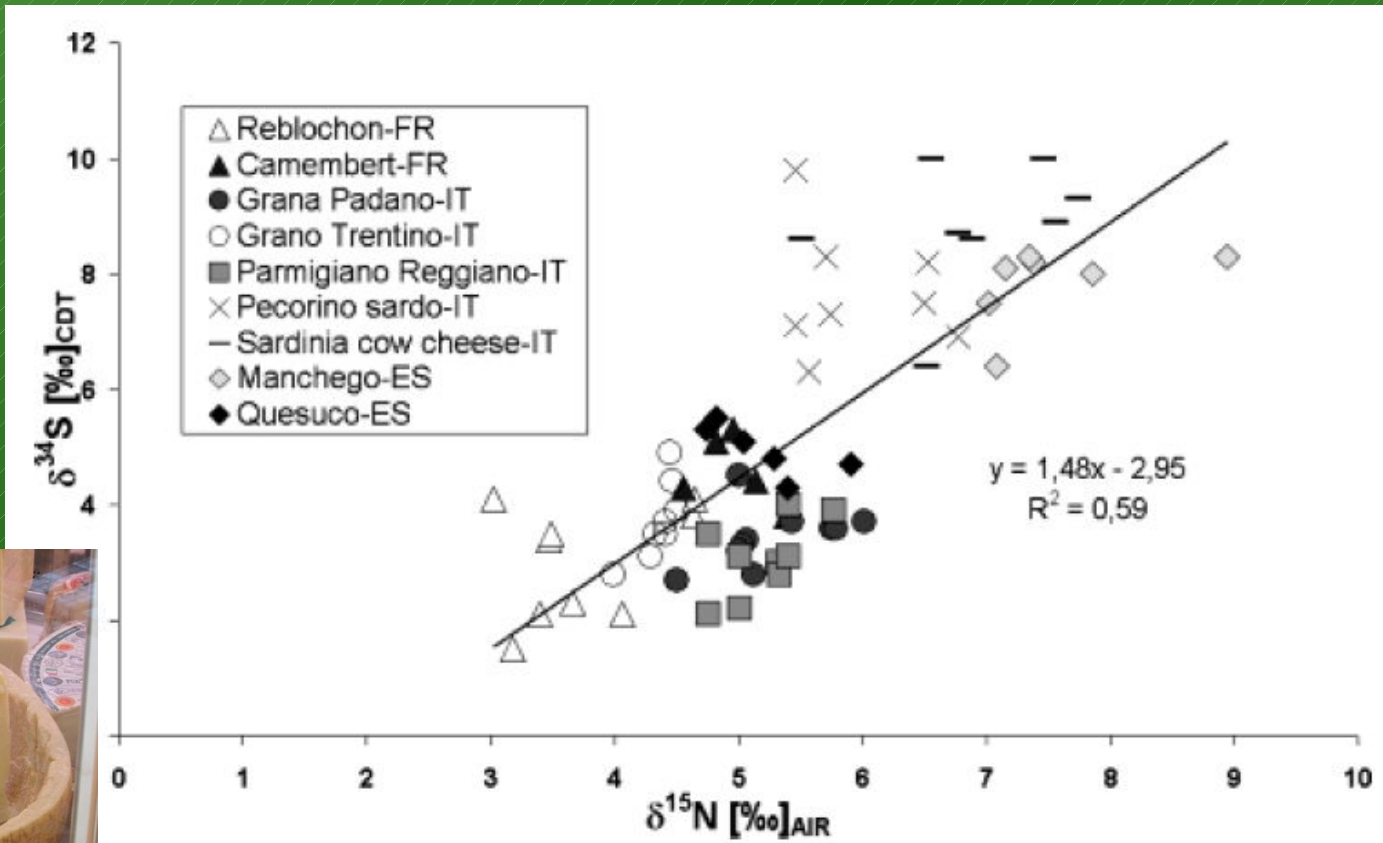
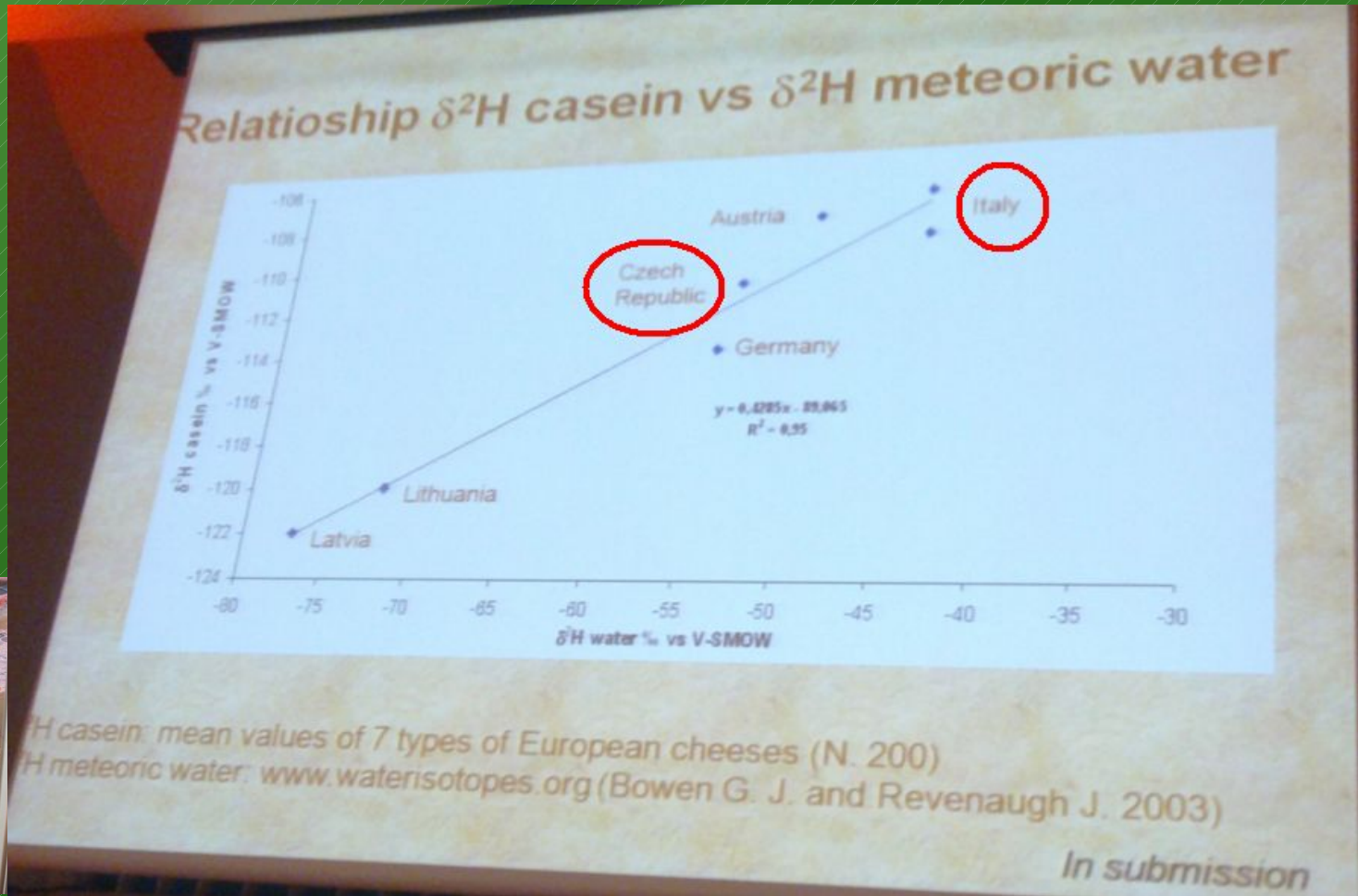

Figure 4. Correlation between $\delta^{15}\text{N}$ and $\delta^{34}\text{S}$ values of casein.

Autentifikace živočišných produktů

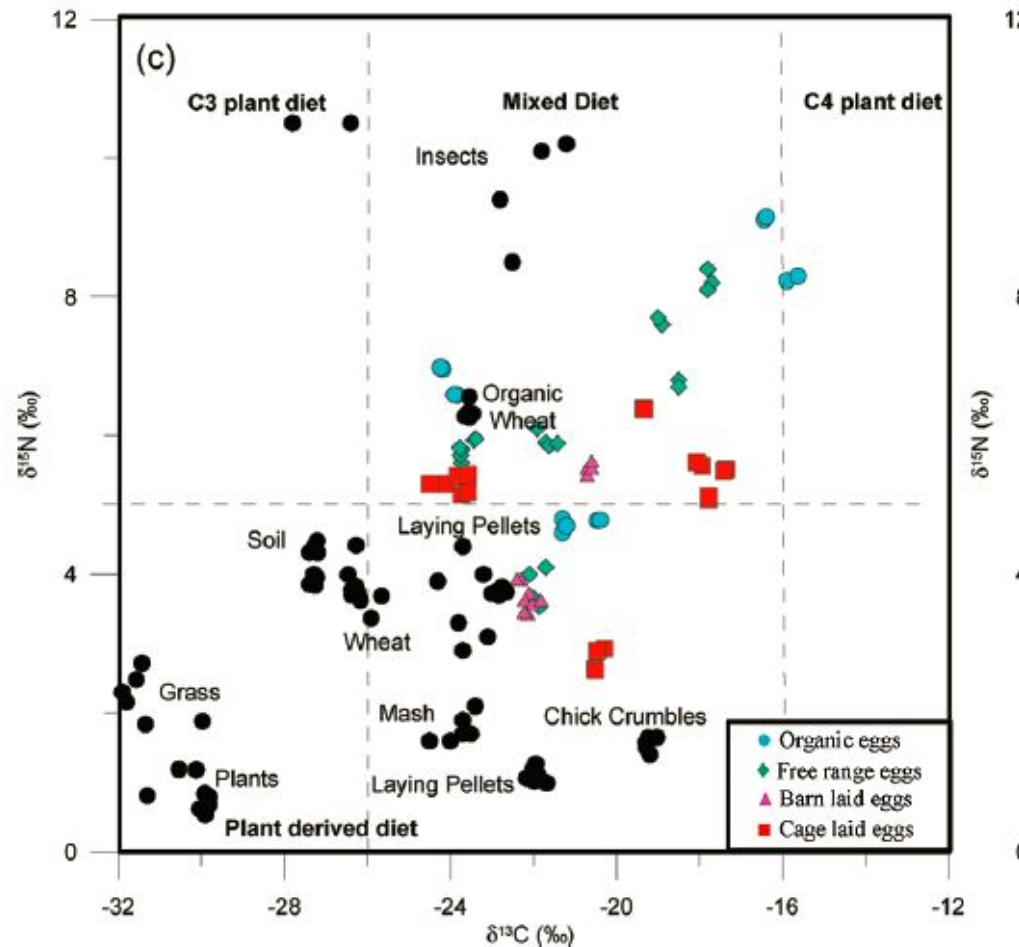
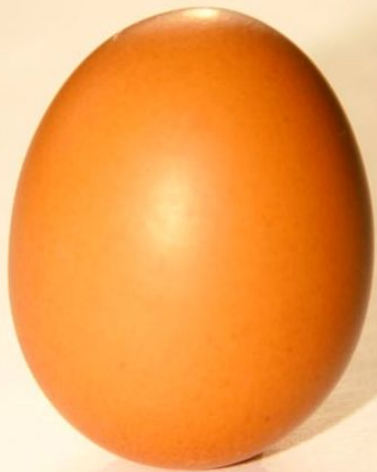
Tvrdé
sýry
 $\delta^2\text{H}$
srážky
Vs. $\delta^2\text{H}$
kaseinu

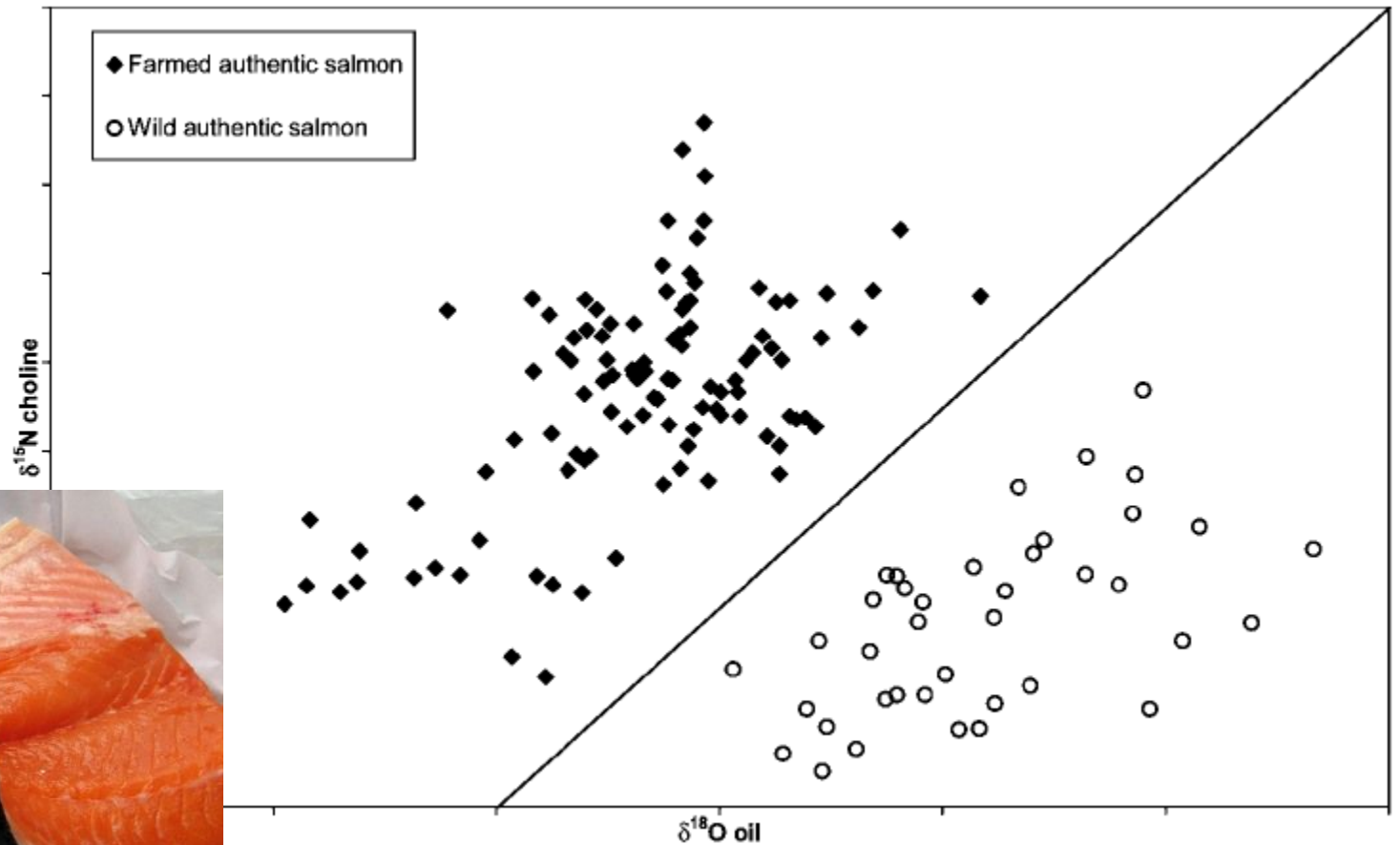
Autentifikace živočišných produktů

Vežce slepic chovaných v klecích, v halách ve volném výběhu a tzv. organický vajec (analýza vaječné membrány)

Autentifikace živočišných produktů

Losos divoký vs. chovaný

Thomas, F.: *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 2008, 56, 989-997

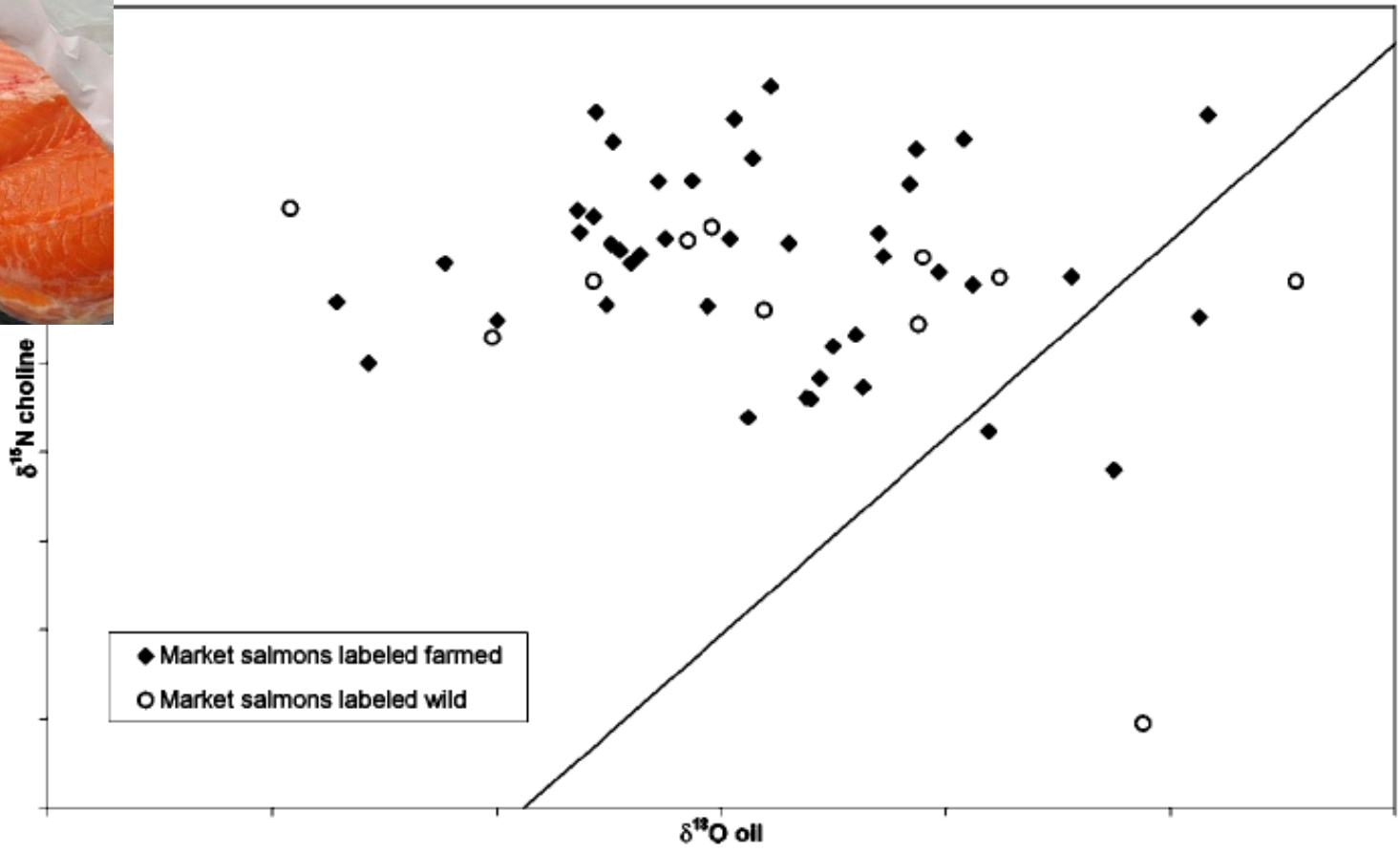
CC Boca Dorada

© SZPI

Autentifikace živočišných produktů

Losos divoký vs. chovaný

Izotopová analýza čím dál více využívá
co nejvíce proměnných vč. prvkové
analýzy a statistického vyhodnocení

Budování drahých databank autentických
produktů zdá se bude nahrazeno tzv.
„izomapami“

Separáčnické techniky spojené s IRMS
umožňují využití izotopového interního
standardu

Děkuji za pozornost!